

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geoinformatiky

Mgr. Alena VONDRÁKOVÁ

**UPLATŇOVÁNÍ A PORUŠOVÁNÍ
AUTORSKÉHO PRÁVA
V KARTOGRAFII A GEOINFORMATICE**

Rigorózní práce

Olomouc 2011

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci řešila samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.

V Bystročicích dne 8. května 2011

.....

Poděkování

Děkuji prof. RNDr. Vítu Voženílkovi, CSc. za jeho nadšení a obrovské nasazení, kterým se podílí na utváření odborného zázemí pro všechny studenty i odborníky v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice. Především pak děkuji za to, že část tohoto nadšení přenáší i na své studenty a tak jsem měla i já příležitost účastnit se mnoha zajímavých odborných akcí a diskuzí a měla jsem možnost se setkat s odborníky, které obdivuji.

Děkuji panu profesorovi za námět k tvorbě této rigorózní práce, při níž jsem absolvovala mnoho odborných diskusí, které pro mě byly velmi přínosné, stejně jako děkuji za cenné podněty a připomínky při vypracování této práce.

Za konzultace z oblasti práva děkuji především prof. JUDr. Ivo Telcovi, CSc. a JUDr. Michalu Hudečkovi.

OBSAH

ÚVOD	6
1 CÍLE PRÁCE	8
2 METODY A POSTUP PRÁCE.....	10
3 PROBLEMATIKA AUTORSKÝCH PRÁV	12
3.1 Základní pojmy	13
3.2 Historie ochrany autorských práv	18
4 OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV V ZAHRANIČÍ	22
4.1 Slovenská republika.....	22
4.2 Další evropské státy	24
4.3 Spojené státy americké	26
4.4 Další země světa.....	27
4.5 Mezinárodní ochrana autorských práv	27
5 OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV V KARTOGRAFII A GEOINFORMATICE V ČESKÉ REPUBLICE.....	29
5.1 Licence definující specifická autorská práva	34
6 UPLATŇOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA V OBLASTI KARTOGRAFIE A GEOINFORMATIKY V ČESKÉ REPUBLICE	38
6.1 Státní mapová díla	39
6.2 Státem poskytovaná data a datové vrstvy	43
6.3 Produkty kartografie a geoinformatiky v komerční sféře	47
6.4 Etika v oblasti kartografie a geoinformatiky	54
7 UKÁZKY MOŽNÝCH ZPŮSOBŮ PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA U KARTOGRAFICKÝCH DĚL A PRODUKTŮ GIS	57
7.1 Příklady porušování autorských práv v kartografii	59
7.2 Příklady porušování autorských práv v oblasti GIS.....	68
7.3 Zneužití know-how a zneužití obchodního tajemství	73

8 PRAKTICKÉ UPLATŇOVÁNÍ AUTORSKO-PRÁVNÍ OCHRANY V OBLASTI KARTOGRAFIE A GEOINFORMATIKY V ČESKÉ REPUBLICE.....	75
9 VÝSLEDKY	79
10 DISKUZE	84
ZÁVĚR.....	89
LITERATURA	91
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	97
SUMMARY	99
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE / BIBLIOGRAPHIC DATA	100

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1

Příklady možnosti legálního a nelegálního užití
produktů v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice

PŘÍLOHA 2

Odborné komentáře k vybraným ilustračním příkladům

PŘÍLOHA 3 - VOLNÁ

CD-Rom

ÚVOD

Začátek 21. století bývá z kulturně-historického hlediska nazýván dobou tzv. informační společnosti. Na jednu stranu lze toto označení chápat jako důsledek technizace – moderní počítače přebírají práci lidí, čím dál větší podíl populace získává počítačovou gramotnost, moderní vynálezy a objevy se dají za jednotlivé dny počítat na tisíce.

Na druhou stranu lze toto označení pojmout i jinak. A to, že v dnešním světě jsou velmi důležité informace. Již odedávna lidé chránili informace, které pro ně byly nějakým způsobem důležité. Po stránce osobní, ekonomické nebo společenské. Nezáleží na tom, zda to byl jedinečný recept na chléb nebo řemeslný postup prací při výrobě koňské podkovy. Důležité bylo, že tuto informaci někdo vlastnil a také si ji chránil. Taková tajemství se pak dědila z otce na syna, z matky na dceru, nebo zůstala navždy utajena se smrtí vlastníka.

Vlastníci informací, které mohou představovat vědecké objevy, jako jsou léky na zákeřné nemoci, technologické postupy na zefektivnění výroby nebo třeba řešení problematiky obnovitelných zdrojů energie, by se mohli těžko ze svých objevů radovat, kdyby nebyly dále šířeny. Ovšem nebylo by dobré, kdyby se tak dělo bez toho, aby byl znám autor daného objevu, významného citátu, filosofického zamyšlení nebo třeba počítačového programu, se kterým se dennodenně pracuje.

Aby se tak nestalo, byla zavedena etika autorských práv. Autorským právem disponuje každý, kdo něco stvořil, vynalezl nebo vymyslel a následně to publikoval. Vlastníkem takových práv může být jedinec, skupina lidí, firma, stát nebo i jiná seskupení. Bohužel jsou tací, kteří tuto etiku porušují a cizí dílo vydávají za vlastní. Od toho je pak legislativa, aby podobné případy řešila a autorská práva chránila.

Oblastí působnosti autorského práva je mnoho. Předkládaná rigorózní práce je zaměřena na problematiku autorských práv v oblasti geografických informačních systémů a v kartografii. Mapa je něčím, co člověka provázelo na

jeho cestách odnepaměti a mnohdy jej ani nenapadne, že ne všechny způsoby použití takové mapy jsou legální. Stejně tak v dnešní době spoustu lidí provází na jejich cestě navigační systémy, používají kartografické aplikace na internetu, dennodenně pracují s geografickými informacemi, databázemi, apod. Jaká je ochrana autorských práv v této oblasti a kde jsou její nedostatky a místa k řešení, to je předmětem této rigorózní práce.

1 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem práce je **analýza problematiky autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky**, především s důrazem na jejich uplatňování a porušování, **a následné vyvození závěrů a doporučení k vhodnějšímu zajištění autorsko-právní ochrany kartografických děl a produktů geografických informačních systémů (GIS).**

Mezi dílčí cíle práce patří definování stavu řešené problematiky včetně vymezení legislativního rámce pro oblast kartografie a geoinformatiky v České republice, definování nelegislativních aspektů (například eticko-morální zásady a společensko-kulturní pravidla), hodnocení praktické autorsko-právní ochrany kartografických děl a produktů GIS v České republice, případové studie se zaměřením na možné způsoby užití těchto produktů včetně nejčastějších způsobu porušení autorsko-právní ochrany. K realizaci práce jsou využity vědecko-výzkumné metody, především konzultace s odborníky a řešení případových studií. Na základě definovaných poznatků jsou vyslovena konkrétní doporučení a návrhy opatření k řešení problematických oblastí v oblasti ochrany autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice.

V rešeršní části práce je hlavním úkolem rozbor aktuálních legislativních opatření, která se týkají problematiky autorských práv v kartografii a v geoinformatice. Práce se zaměřuje na současná legislativní opatření v České republice, ale uvádí pro názornost i způsoby řešení v zahraničí a historický vývoj autorsko-právní ochrany ve světě. Současně jsou definovány nelegislativní aspekty, které problematiku autorsko-právní ochrany nejvíce ovlivňují.

Práce obsahuje rozbor současného stavu v praktické realizaci autorsko-právní ochrany kartografických děl a produktů GIS v komerční i státní sféře. Na základě experimentálně-výzkumné části jsou definovány konkrétní případy, ve kterých autorská práva dotčena nejsou a při jakém jednání naopak porušována jsou. Práce tak může částečně sloužit jako metodická příručka pro ty, kdož chtějí data

získat a prezentovat v souladu s platnou legislativou a ostatními aspekty kartografické a geoinformatické produkce.

Na základě definování stavu řešené problematiky a provedené rešerše je v práci provedena analýza, kde se vyskytují nedostatky v ochraně autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice, které případy například nejsou v legislativě dostatečně řešeny či které jsou opomenuty zcela. Práce obsahuje ve své diskusní části konkrétní doporučení pro tvůrce a uživatele kartografických děl a produktů GIS. Stejně tak práce obsahuje konkrétní návrhy na opatření, která by vedla k řešení nedostatků v autorsko-právní ochraně produktů v řešené oblasti.

2 METODY A POSTUP PRÁCE

Práce stojí na pomezí zcela odlišných vědních oborů – na jedné straně stojí právní vědy (jurisprudence) a na straně druhé vědy přírodní a v některých případech vědy technické, a to kartografie a geoinformatika. Pro realizaci zadaných cílů práce, především pak objasnění problematiky autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky, je zapotřebí znalostí ze všech těchto oborů.

V první části práce je provedena rešerše současného stavu řešené problematiky, a to především na podkladě literárních publikací. Jedná se o charakteristiku autorských práv, definici základních pojmů a historický kontext, ze kterého problematika vychází. V následující části práce je provedeno srovnání přístupů k problematice autorských práv v zahraničí a je charakterizován legislativní rámec autorského práva v České republice, především s důrazem na aplikaci v kartografii a geoinformatice.

V oblasti aplikace autorského zákona a další legislativy týkající se autorských práv je kromě publikačních pramenů, mezi které patří především platná legislativa České republiky a dále díla Telce (1997), Madara (1999), Kříže a kol. (2001), Komárka (2010) a další, využita také metoda konzultací s odborníky. Z oboru právních věd se konzultace týkají především prof. JUDr. Ivo Telce, CSc., který je spoluautorem českého autorského zákona (zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů), podílel se na přípravě řady dalších legislativních opatření a působí jako profesor na Masarykově Univerzitě v Brně, Univerzitě Palackého v Olomouci a Bratislavské vysoké školy práva v Bratislavě. V roce 2006 byl vyhlášen Českou advokátní komorou jako Právník roku v kategorii práva duševního vlastnictví. Dále se jedná o olomouckého advokáta JUDr. Michala Hudečka, který laskavě poskytl odborný výklad ke konkrétním způsobům zneužití autorského práva v oblasti kartografie a geoinformatiky v rámci hodnocení ilustračních příkladů.

V experimentálně-výzkumné části, kde jsou teoretické poznatky aplikovány do oboru kartografie a geoinformatiky, jsou nadefinovány konkrétní příklady, se kterými se pracovníci těchto oborů nejčastěji setkávají. Tyto případy, týkající se užití nebo využití kartografických děl a produktů z oblasti geografického informačního systému, jsou konfrontovány s platnou legislativou a okomentovány, aby bylo zřejmé, kde nastává konflikt se zákonem a kde sjedná pouze o záležitost eticko-morálních zásad nebo společensko-kulturních pravidel. Případy byly specifikovány a posuzovány jak ze strany odborníka na přírodní vědy (kartografa nebo geoinformatika), tak ze strany právního výkladu.

V závěrečné části práce obsahuje diskusi nad dosaženými výsledky a možnostmi řešení nedostatečné ochrany autorských práv ve zmíněných oborech, která vychází ze zhodnocení ilustračních příkladů. Diskuse navrhuje konkrétní způsoby řešení některých problémů a může se tak stát inspirací pro legislativní úpravy stávajících autorsko-právních předpisů.

Závěr práce shrnuje dosažené výsledky, a to jak z teoretické části, která je založena především na rešerši literárních zdrojů, tak z části výzkumné, která je aplikací teoretických poznatků v odborné praxi.

3 PROBLEMATIKA AUTORSKÝCH PRÁV

Ochrana autorských práv ve světě odpovídá většinou obecné úrovni legislativy dané země. Kromě toho existují nařízení a pravidla, která byla nastolena nadnárodními organizacemi a měla by být nadřazena legislativám jednotlivých států.

Stejně jako patří Česká republika k rozvinutým zemím vzhledem k sociálně-ekonomické charakteristice států světa, patří i ochrana autorských práv v České republice mezi nadprůměrné v rámci celosvětového standardu. O tom svědčí i skutečnost, že Česká republika nefiguruje na tzv. Watch Listu, seznamu zemí ve světě, které neúčinně chrání a vymáhají práva k duševnímu vlastnictví (MPO (a), 2011). Tento seznam je každoročně uveřejňován ve zprávě USTR (United States Trade Representative, 2011) o ochraně a vymáhání práv k duševnímu vlastnictví ve světě. To však neznamená, že v této oblasti nedochází ke konfliktům, problémům a situacím, která si žádají justiční řešení a že by legislativní opatření k ochraně autorských práv byla dokonalá. Přesto i Institut umění uvádí na portále české literatury, že novou právní úpravou (v roce 2006) se Česká republika zařadila mezi vyspělé země s vysokou úrovní ochrany autorského práva (Institut umění, 2011).

Autorské právo má mnoho podob. Některé podoby zavádí samotná legislativa, jiná spadají do eticko-morálních zásad a společensko-kulturních pravidel (upraveno dle Hurych, 2003). Podoby zaváděné v české legislativě zahrnují například práva osobnostní, označovaná jako morální (jedná se například o právo osobovat si autorství, jsou spojeny s osobností autora a není možné je převádět ani dědit.) a práva majetková (mezi ty patří například právo dílo užívat, udělit oprávnění užití díla někomu jinému, právo na odměnu, apod.). Podoby autorského práva závisí také na tom, co je předmětem ochrany. Může to být hmotný produkt (například tištěná mapa), počítačový program, obchodní tajemství nebo třeba know-how. Pro porozumění této problematice je proto v první řadě nutné definovat základní terminologii.

3.1 Základní pojmy

Terminologie zaměřená na oblast legislativy a autorského práva a základní pojmy z kartografie a geoinformatiky, jsou pro uplatnění autorského práva důležité. Je proto nutné je konkrétně definovat. Jednotlivé pojmy, které jsou v této práci zmiňovány, jsou uvedeny v následujícím výčtu v abecedním pořadí.

Autorské právo

Autorské právo, označováno často jako copyright, je podle Komárka a kol. (2010) souhrn legislativních opatření, která chrání tvůrce autorských děl. Autorskými díly jsou například díla slovesná, hudební, dramatická a hudebně dramatická, choreografická a pantomimická, fotografická, audiovizuální, výtvarná, architektonická, díla užitého umění a kartografická, ale také počítačový program, dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka, sborník, databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním tvůrčím. Autorské právo definuje v České republice zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským, v platném znění.

Databáze

Databáze je uspořádaná množina dat, která je uložena v určité struktuře v digitální podobě. Pokud databáze obsahuje prostorové informace, hovoří se o tzv. geodatabázích. Často se pod pojem databáze zahrnuje i její softwarové zařízení SŘBD (systém řízení báze dat), který umožňuje přístup k datům a práci s nimi. Databáze samotné se mohou dále dělit na hierarchické, síťové, relační, objektově orientované, apod. (Dobešová, 2004).

Duševní vlastnictví

Duševní vlastnictví představuje nehmotný majetek, který tvoří znalosti a zkušenosti, pracovní postupy, výrobní technologie, speciální počítačové programy, patenty, vynálezy, ochranné dokumenty, apod. Lze jej dělit na tři

podskupiny, a to díla chráněná podle autorského práva a práv s tímto právem souvisejících, předměty spadající pod průmyslově právní ochranu a předměty způsobilé ochrany proti nekalé soutěži (upraveno dle Komárek a kol., 2010).

V rámci oborů kartografie a geoinformatika patří mezi díla chráněná podle autorského práva a práv s tímto právem souvisejících kartografická díla (mapy, geovizualizace, karto-náhledy, apod.), počítačové programy (GIS, statistické programy, software pro DPZ, apod.), databáze (včetně geodatabází), multimediální nahrávky (výstupy z animací GIS softwaru, videosekvence a webové animace), případně odborné texty jakožto díla slovesná.

Mezi předměty spadající pod průmyslově právní ochranu patří technická řešení (například užité vzory), předměty průmyslového výtvarnictví a designu a dále obchodní tajemství, know-how, goodwill a zlepšovací návrhy.

Předměty způsobilé ochrany proti nekalé soutěži dále upravují právní předpisy, především obchodní zákoník.

Geoinformatika a geografické informační systémy (GIS)

Definice geoinformatiky a GIS existuje více v různých pojetích. Moderní definice dle Voženílka (2001) uvádí, že GIS je organizovaný, počítačově založený systém hardwaru, softwaru a geografických informací vyvinutý ke vstupu, správě, analytickému zpracování a prezentaci prostorových dat s důrazem na jejich prostorové analýzy.

Starší definici uvádí například Burrough (1986): Geografický informační systém je souborem prostředků pro sběr, ukládání, vyhledávání, transformování a znázorňování prostorových dat z reálného světa s ohledem na speciální účely jeho použití. Geoinformatika je tvořena oblastí působnosti těchto systémů, zahrnuje data, zpracování i výsledné vizualizace.

Goodwill

Pojem „goodwill“ prezentuje dobré jméno autora, dobrou pověst podniku, výrobku nebo určité služby. V české terminologii je používáno také slovo „renomé“. Jedná se o souhrn morálních a kvalitativních vlastností daného subjektu (upraveno dle Trojana, 2006).

Kartografické dílo

Kartografická díla zahrnují díla analogová i digitální. Jedná se o jednotlivé mapy, plány, mapové soubory, mapová díla, atlasy, glóby, státní mapová díla, kartografické aplikace a kartografické aplikace na internetu (upraveno dle Jusková, 2007).

Mapy mohou být analogové, digitální (s databází obsahující vlastnosti jednotlivých prvků), obrazové (například ortofotomapy získané úpravou leteckých snímků), reliéfní (plastické mapy s vyjádřenou členitostí reliéfu) a speciální mapy pro osoby se specifickými požadavky (tyflomapy pro slabozraké a nevidomé, zvukové mapy, apod.).

Plány, které se vymezují z kategorie map. Plány bývají vyhotoveny v místním souřadném systému (často pravoúhlém) a ve velkém měřítku.

Mapové soubory jsou soubory map vyhotovené a uspořádané podle jednotné koncepce a vyjadřující postupně informace o celém zvoleném území nebo zájmové problematice. Jedná se například o turistické mapy, reprinty historických map, apod.

Mapová díla se od mapových souborů liší shodnou velikostí mapových listů a úplným pokrytím zájmového území. Z toho vychází i systém značení mapových listů, díky němuž lze odvodit určení sousedních mapových listů. Mapová díla civilní i vojenské povahy vyhotovovaná a udržovaná ve státním zájmu jsou označována jako **státní mapová díla** (Jusková, 2007).

Atlasy představují nejkomplexnější a nejrozsáhlejší kartografické dílo, zpravidla se jedná o atlasy tematické zaměřené na určitou problematiku (politický atlas, klimatický atlas, apod.), obecně geografické atlasy nebo školní atlasy.

Kartografické aplikace představují způsob prezentace map v digitální podobě. Mapy mohou být zpřístupněny například v podobě jednoduché internetové stránky, nemusí přitom nutně splňovat náležitosti počítačového programu (software). Stejně tak ale mohou být uceleným programem, který má vlastní funkcionalitu a je distribuován jako software například na DVD.

Kartografické aplikace na internetu jsou on-line zpřístupněnou verzí kartografických aplikací.

Know-how

Know-how představuje souhrn organizačních, řídicích, ekonomických, podnikatelských, technických, obchodních, marketingových, vědeckých, výzkumných a dalších znalostí a zkušeností, které jsou způsobilé hospodářského uplatnění, jsou vyjádřeny v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě, nejsou obecně známé ani obecně dostupné a nejsou předmětem práva duševního vlastnictví (Komárek a kol., 2010).

Pojem know-how zavádí § 60 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění. Know-how dle něj může být předmětem nepeněžitého vkladu do základního kapitálu obchodní společnosti.

Příkladem know-how v kartografii je způsob realizace nové technologie (například lentikulární mapy), kdy určitý výrobní postup včetně marketingového zajištění může být přenesen z jedné firmy do druhé.

Obchodní tajemství

Stejně jako v jiných odvětvích i v oblasti kartografie a geoinformatiky jsou velmi citlivou záležitostí tzv. obchodní tajemství. Jedná se o veškeré obchodní,

výrobní či technické informace, které souvisí s určitým podnikem a mají být dle jeho vůle utajeny.

Příkladem je realizace mapového serveru městské hromadné dopravy, který ještě nebyl uveřejněn a jeho technické řešení, mapový klíč a konkrétní obsah jsou předmětem obchodního tajemství (upraveno dle Dolečka, 2010).

Počítačový program

Počítačové programy, označovány jako software, jsou postupem operací, které popisují realizaci určité úlohy. Jsou zapsány v podobě algoritmů, zpravidla v nějakém programovacím jazyce (Štědroň, 2010). V oboru kartografie a geoinformatiky je primárně využíván tzv. aplikační software.

Průmyslový vzor

Průmyslový vzor představuje vizuálně vnímanou vlastnost produktu. Jedná se například o znaky hlavních linií, barev, strukturu, materiál nebo zdobení. Průmyslový vzor zároveň musí být nový a unikátní. Způsob ochrany průmyslových vzorů je specifikován Zákonem č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, v platném znění.

Příkladem průmyslového vzoru je znakový klíč pro tyflomapy – jedná se o specifický způsob realizace unikátního znakového klíče prostřednictvím 3D tisku.

Užitný vzor

Užitný vzor představuje unikátní technologické řešení, které přináší dosud nepopsané a nezavedené postupy, které jsou průmyslově využitelné. Dobu ochrany užitného vzoru upravuje Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, v platném znění.

Příkladem užitného vzoru je způsob získávání tematické informace z leteckých snímků za použití dosud nepoužívané kombinace spektrálních pásem pořízených snímků.

Vědecký objev

Vědecké objevy jako takové mají sloužit obecnému dobru, a proto spadají do veřejné domény, právo k nim však zůstává v dnešní době mimo zvláštní zákonnou ochranu a jsou brány jako některé z předmětů duševního vlastnictví. Vědecký objev bývá zpravidla literárně popsán ve vědeckém díle, přičemž předmětem autorského práva není sám vědecký objev, nýbrž vědecké dílo, ve kterém je objev vědecky ztvárněn (upraveno dle Komárek a kol., 2010).

Zlepšovací návrh

Zlepšovací návrhy představují technická, výrobní nebo provozní zdokonalení. Využití je možné na základě uzavřené smlouvy, avšak úřad o zlepšovacích návrzích žádné řízení nevede. Použití zlepšovacích návrhů a jejich ochranu řeší Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, v platném znění.

Příkladem zlepšovacího návrhu je způsob realizace digitalizace naměřených údajů z tištěné předlohy na základě automatického rozpoznávání.

3.2 Historie ochrany autorských práv

V historických obdobích, ze kterých jsou dochované písemnosti, autorské právo neexistovalo nebo o něm neexistují žádné zmínky. Až do starověku byli autoři za svá díla odměňováni jen formou „čestných darů“ od svých mecenášů, případně své dílo poskytli někomu dalšímu bez jakékoliv odměny. První zmínky o oficiálním autorském právu jsou dochovány ze středověku – v tu dobu vznikla tzv. privilegia, která byla udělována panovníkem.

První zmínku o ochraně autorských práv v kartografii v českých zemích je možno nalézt v roce 1561, kdy si Martin Helwig, tvůrce tzv. Helwigovy mapy Slezska, při audienci u císaře Ferdinanda I. na Pražském hradě vymohl tzv. imprimatur (povolení k tisku) a také opatření, které zajišťovalo konfiskaci nelegálních kopií a pokutu za takové nakládání s mapou ve výši deseti hřiven

zlata, přičemž tato pokuta byla rovnoměrně rozdělena mezi autora a panovníka (Drápela a kol., 2010).

V roce 1709 vznikl v Anglii první plnohodnotný autorský zákon „Statute od Anne“ – zákon královny Anny. Podmínkou uplatnění tohoto zákona byla registrace díla, což však bylo realizováno již dříve za účelem cenzury vydávaných děl (Tallmo, 2010).

Obr. 1 – Faksimile zákona královny Anny uchovaná v Britské knihovně (Tallmo, 2010).

Autorské zákony vznikaly po celém světě, a to na základě různých koncepcí. Mezi ty základní patří přirozeně-právní princip, monismus majetkových a osobnostních práv (fungoval například v USA) a dualismus práv (byl zaveden i v české legislativě).

Moderní historie autorského práva na našem území začala se zákonem č. 197/1895 ř. z. (říšský zákoník), o právu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Tato právní norma platila ještě po vzniku samostatné Československé republiky, konkrétně do roku 1926, kdy byla zrušena a nahrazena zákonem č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým – o právu autorském (Soběslavský, 2010).

Většina zákonů týkajících se autorského práva byla dříve či později upravena dle úmluv a nařízení, která vznikala na mezinárodní úrovni. Jedná se například o Bernskou úmluvu o ochraně literárních a uměleckých děl (1886), Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a televizních a rozhlasových organizací (1961), Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (1994), Smlouva WIPO (World Intellectual Property Organization) o právu autorském, apod. Česká republika podléhá také směrnicím Evropské Unie, přičemž tyto směrnice jsou průběžně implementovány do české legislativy.

Zákony se postupně musely přizpůsobovat také nástupu informačních technologií. Zatímco od středověku do poloviny 20. století bylo předmětem ochrany autorských práv většinou „hmotné dílo“, jako je v případě kartografie mapa, atlas nebo glóbus, s nástupem počítačů bylo potřeba ochránit i digitální záznamy, později software, apod. V době počítačů ZX Spectrum, Atari, Commodore byly předmětem plagiátorství magnetofonové pásky, později programy na disketových nosičích, v osmdesátých letech a devadesátých letech se změnil hardware, platformy i přenosová média, avšak tzv. crackování a prolamování ochrany, tedy porušování autorských práv, zůstalo fenoménem do dnešní doby (upraveno dle Bruchanov, 2008). S tím souvisí i zneužívání dat z oblasti geografických informačních systémů, mapových serverů, apod.

Doba digitálních technologií si vyžádala úpravu legislativy, takže postupně vlády USA, Kanady, evropských států a Japonska začaly provádět revize a úpravy svých zákonů. Kongres Spojených států amerických byl donucen přistoupit i k revizi konzervativně tradičního autorského zákona z roku 1976. K úpravě legislativy přispěla také široká diskuse mezi odbornou veřejností a akademiky, včetně konferenčních setkání a mnoha publikací (upraveno dle Brock, Rosston, 1996).

4 OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV V ZAHRANIČÍ

Jak již bylo uvedeno, legislativa týkající se autorského práva vznikala souběžně v různých zemích po celém světě, avšak podle pojetí se provedení lišilo. Zatímco ve Spojených státech amerických platil například monismus majetkových práv, tedy přístup, kdy se na nemotnou věc aplikují běžné principy vlastnictví a veškerá práva k této věci jsou převoditelná, přičemž tento princip platil v USA až do roku 1988, evropská legislativa, včetně České republiky, zaváděla dualistické principy, kdy se právo dělí do dvou základních skupin – výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Autorské právo je tedy teritoriálně vymezeno, tedy každý stát má svou vlastní legislativu dotýkající se autorských práv, i když mohou vycházet ze stejných mezinárodně platných směrnic. Jak se tyto principy dotýkají autorského práva v kartografii a geoinformatice je uvedeno na příkladu konkrétních států.

4.1 Slovenská republika

Historický vývoj práva na Slovensku úzce souvisí vzhledem k historicko-kulturnímu kontextu s vývojem práva v České republice. Zákony v dobách historických a za dob Československa platily většinou pro obě země stejné, rozkol nastal až po rozdělení federace v roce 1993. Proto je autorskému právu na Slovensku věnováno více pozornosti než jiným zemím.

Na Slovensku upravuje autorská práva vztahující se k vědeckým dílům, tedy i k produktům GIS a kartografickým dílům, zákon č. 618/2003 Z. z. – Zákon o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon). Na produkty GIS jsou uplatňovány (dle Páltiková, Falckrábová, 2010) především následující části tohoto zákona: § 1 autorského zákona je vztažen k ochraně práv na vzniklých databázích a geodatabázích, konkrétně se jedná o ustanovení vztahující se ke zhotoviteli databáze; § 4 zákona se vztahuje na vědecká díla, která jsou výsledkem vlastní tvůrčí činnosti, a to včetně počítačového programu

(softwaru) a databází; § 7 se týká omezení vlastnických práv při vyhotovování kopií vytvořeného a publikovaného díla; § 24 je zaměřen na vlastnická práva u elektronických produktů – kopii uveřejněného díla včetně počítačového programu (softwaru) a databáze v elektronické podobě není dle tohoto paragrafu možné vyhotovit bez souhlasu autora, a to s výjimkou případu, kdy tuto kopii vytvoří fyzická osoba pro svou vlastní potřebu a využívá ji pro nekomerční účely; § 25 se zaměřuje na citace díla, přičemž je možné bez souhlasu autora použít krátkou část uveřejněného díla pro vědecko-výzkumné účely za předpokladu, že bude uvedena citace; § 31 hovoří o možnosti vytvoření kopií díla pro potřeby knihoven a archivů, a to bez souhlasu autora, pokud je tato kopie používána pro vědecko-výzkumné účely výhradně v prostorách knihoven a archivů; § 35 a § 36 jsou zaměřeny na počítačové programy, přičemž § 35 hovoří o rozmnožování a úpravách počítačových programů a § 36 o zpětném překladu počítačového programu ze zdrojového kódu jazyka počítačového programu. § 40 až § 49 upravují náležitosti licenční smlouvy.

Zákon dále rozvádí konkrétní podmínky k právům k databázím (platné i pro geodatabáze). § 73 udává, že zhotovitel databáze má právo udělovat souhlas ke kopírování i přetváření celého obsahu nebo podstatné části poskytované databáze, § 74 upřesňuje práva a povinnosti uživatelů databází a § 76 stanoví, že autorské právo na databázi má vlastník 15 roků od zhotovení, přičemž každé doplnění, zkrácení nebo jiná úprava poslední databáze má za následek vytvoření nové databáze.

Podle § 5 odst. 3 autorského zákona je možné kartografická díla zařadit mezi díla užitého umění, tedy díla, která jsou uměleckým výtvořem s užítkovými funkcemi, nebo díla, která jsou začleněna do užitého předmětu bez ohledu na to, zda bylo vyrobeno dílo ručně, průmyslově nebo jiným technologickým postupem. Kartografické aplikace na internetu je možné považovat podle povahy jejich vzniku a funkcionality mezi databáze (specifikovány § 5 odst. 4 autorského zákona), počítačový program (specifikovány § 5 odst. 8 autorského zákona) nebo zvukově-obrazový záznam v případě prezentačních aplikací (specifikováno v § 5 odst. 24 autorského zákona).

Přestože by se mohlo zdát, že autorský zákon pokrývá problematiku ochrany prostorových dat rozsáhle, nevyhovoval požadavkům směrnice INSPIRE. Proto vznikl zákon č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie. Ten nachází uplatnění především v oblasti řízení a rozhodování veřejné správy a o přístupu k prostorovým informacím. Autorský zákon a zákon o národní infrastruktuře pro prostorové informace dále doplňují zákony č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a zákon č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach.

Srovnání autorsko-právní legislativy na Slovensku a v České republice vyznívá na základě výše uvedených odkazů lépe pro slovenskou legislativu. Specifikuje mnohem podrobněji jednotlivé produkty kartografie a geoinformatiky a definuje možné nakládání s nimi. Navíc zde byla směrnice INSPIRE implementována v podobě nově vzniklého zákona (č. 3/2010 Z. z. o národnej infraštruktúre pre priestorové informácie), což se ukázalo být lepším řešením, než novelizace stávajícího zákona, jako se tomu stalo v České republice (zákon č. 380/2009 Sb. z 8. října 2009, kterým se mění zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů).

4.2 Další evropské státy

Polský právní systém vychází z kontinentálního právního systému, založeném na tzv. tradici kontinentálního práva. Prameny polského práva jsou ústava, zákony, ratifikované mezinárodní smlouvy a vyhlášky (e-Justice, 2011). Současně platná legislativa týkající se autorského práva se odvíjí od zákona ze 4. února 2006 o právech autorských a souvisejících (vyšlo ve sbírce v roce 2006, č. 90, poz. 631). Ten jasně definuje kartografické dílo jako předmět ochrany autorských práv a definuje i ochranu geografických databází. V legislativě je zavedena konkrétní ochrana práv majetkových, osobnostních a práv

u vědeckých publikací (Starzewski, 2009). Přesto dochází k častému porušování autorských práv, kdy jsou publikovaná díla a databáze považovány za „volně dostupné“. Polská jurisdikce navíc dle Hetman-Krajewské (2009) nemá zaveden jednotný přístup v případech řešení porušení autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky. Poskytování státních mapových děl probíhá v souladu se zákonem o geodézii a kartografii (Witczyk, 2009).

V Německu jsou hlavními písemnými prameny vnitrostátního práva ústava, zákony, vyhlášky a statuty. Dále zde však existují prameny nepsaného práva, kam patří všeobecné zásady zakotvené v mezinárodním právu, zvykovém právu a judikatuře. Jelikož je ale Německo spolkovým státem sestávajícím z 16 spolkových zemí, existují zde zákony platné na celém území Spolkové republiky Německo, tzv. spolkové zákony, a zákony, jejichž platnost se vztahuje pouze na příslušnou spolkovou zemi, tzv. zemské zákony (e-Justice, 2011). Autorské právo celé spolkové republiky prošlo velkou změnou v roce 2003 novelou Gesetz zur Regelung des Urheberrechts in der Informationsgesellschaft, která harmonizovala legislativu Německa s Evropským společenstvím. Legislativa týkající se konkrétně kartografických děl a produkty geografických informačních systémů je však většinou předmětem zemských zákonů. O prosazení co nejlepší ochrany autorských práv se snaží například Německá společnost pro kartografii (Deutsche Gesellschaft für Kartographie).

V Rakousku je situace podobná, protože i zde je stát rozdělen na celkem 9 spolkových zemí. Oproti Německu je rakouské právo v první řadě psaným právem a obyčejové právo hraje pouze velmi omezenou úlohu. Judikatura nejvyšších soudů, která stanoví důležité zásady pro uplatňování práva, má velký význam, ale soudcovské právo není jako pramen práva formálně uznáváno (e-Justice, 2011). Autorský zákon platný pro všechny spolkové země vešel v platnost 1. července 2003. Zákon se kartografie dotýká především v ustanoveních týkajících se vytváření kopií analogových děl, geoinformační systémy jsou zahrnuty pod díla infromatická. Konkrétní aplikace jsou však opět součástí zemských zákonů.

Ve většině evropských zemí je situace podobná, protože je legislativa založena na implementaci směrnic Evropského společenství. Autorská práva ke kartografickým dílům jsou zpravidla ošetřena po dobu 70 let od smrti umělce, u vědeckých patentů pouze 20 let. Oblast geografických informačních systémů zpravidla není nijak vymezena a je řešena na úrovni programové (software) a datové (databáze nebo datové vrstvy) stejně jako ostatní oblasti informačních technologií. Ve východní Evropě se zákony selektivně liší, avšak i zde u zemí ucházejících se o členství v Evropské unii dochází k postupnému přijímání zákonů chránících autorská práva na podobných principech.

4.3 Spojené státy americké

Stav autorského práva ve Spojených státech amerických (USA) je složitý ze samotné podstaty právního systému. Pro celé území platí tzv. federální zákony, které se odvíjí většinou od mezinárodních směrnic a úmluv. Státní právo má každý z federálních států vlastní, ve většině vychází z principů tzv. anglického práva, pouze v Louisianě platí systém založený na francouzské jurisdikci. Často se zjednodušeně hovoří o tzv. precedentním právu. V praxi to znamená, že pro rozhodnutí sporu jsou v první řadě důležité ústava, zákony a kodexy, ale v případě, že byl již řešen obdobný případ, je užito formy precedentu, tedy výrok soudu, který vytváří novou normu chování nebo upřesňuje stávající a je závazný pro další rozhodování daného soudu a soudů nižších instancí (Kučela, 2004). O užití konkrétního precedentu rozhoduje soudce řešící danou kauzu, proto mohou být i dva zdánlivě podobné případy řešeny odlišným způsobem. Precedentní přístup je velmi často použit v případě řešení autorského práva.

Další zajímavostí legislativy USA ve vztahu k autorským právům je využití tzv. teorie podnětů. Autor společensky prospěšného díla může díky uplatnění tohoto principu získat výhradní práva. Uplatnění tohoto principu, který je zaveden v ústavě USA, se týká i kartografických děl nebo počítačového softwaru (například geografické informační systémy).

4.4 Další země světa

Většina zemí světa se při tvorbě autorských zákonů řídila Bernskou úmluvou. Ve většině zemí tak například platí ochrana autorských práv do 50 roků od smrti autora. Mezi takové země patří například Japonko, Kanada nebo Austrálie (Pioch, 2006).

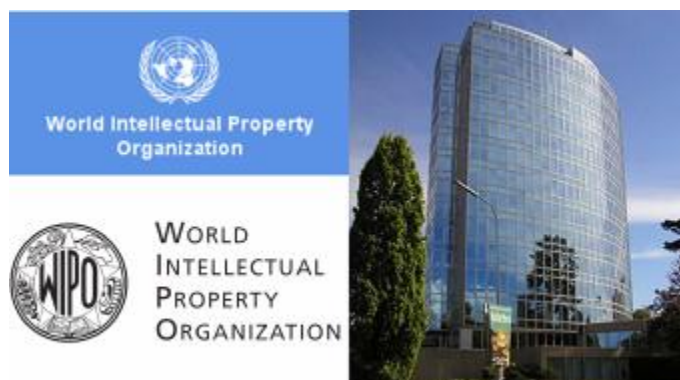
4.5 Mezinárodní ochrana autorských práv

Nejvýznamnějšími mezinárodními dohodami v oblasti práv k duševnímu vlastnictví jsou Bernská úmluva a Římská úmluva pro oblast autorských práv a Pařížská úmluva, Madridská dohoda, Niceská dohoda, Lisabonská dohoda, Protokol k Madridské dohodě, Smlouva o známkovém právu, Smlouva o patentové spolupráci a Úmluva o udělování evropských patentů pro oblast průmyslových práv (upraveno dle MPO (b), 2009). Pro mezinárodní obchod je velmi důležitá dohoda TRIPS (Úřad průmyslového vlastnictví, 2010), která upravuje ochranu práv k duševnímu vlastnictví ve vztahu k mezinárodnímu obchodu. I tuto dohodu je však možné aplikovat například na globální projekty v oblasti GIS a kartografie.

Nejdůležitější celosvětové úmluvy, které zavádí ochranu autorských práv a tvoří rámec pro všechny další smlouvy, směrnice a úmluvy jsou Světová deklarace o duševním vlastnictví a Všeobecná deklarace lidských práv.

WIPO – World Intellectual Property Organization

Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organisation, WIPO) je správcem mnohostranných mezinárodních úmluv. Jedná se o specializovanou agenturu Organizace spojených národů (OSN). Založena byla v roce 1967, její sídlo je ve švýcarské Ženevě.

Obr. 2 – Používaná loga WIPO a sídlo ředitelství v Ženevě (WIPO, 2010)

5 OCHRANA AUTORSKÝCH PRÁV V KARTOGRAFII A GEOINFORMATICE V ČESKÉ REPUBLICE

Problematikou autorských práv se v České republice zabývá již dlouhou dobu řada odborníků v oboru kartografie a geoinformatiky. Z kolektivních uskupení je potřeba jmenovat především sdružení Nemoforum a Českou asociaci pro geoinformace (CAGI).

Nemoforum je účelové sdružení založené v říjnu 1999 jako jeden z výstupů projektu EU Phare. Sdružení formulovalo první dokument v oblasti Národní geoinformační infrastruktury (NGII), vypracovalo studii Podmínky dostupnosti a využitelnosti geodat pořízených a spravovaných orgány a úřady veřejné správy ČR, zabývá se mj. i legislativními opatřeními v oblasti GIS a v kartografii (upraveno dle Voženílka, 2008).

Nevládní nezisková organizace Česká asociace pro geoinformace (CAGI) představuje sdružení odborníků a veřejnosti zabývajících se geodaty, geoinformacemi, geografickými informačními systémy a souvisejícími technologiemi (upraveno dle CAGI, 2011).

Z jednotlivců je možné jmenovat například členy odborné komise CAGI „Autorská práva“ RNDr. Josefa Hojdara, prof. RNDr. Víta Voženílka, CSc., Ing. Petra Skálu a Ing. Ivana Kříže. Odborná komise „Autorská práva“ při CAGI byla aktivní především do novelizace autorského zákona v roce 2006 (zákon č. 216/2006 Sb.). Hlavním cílem této skupiny odborníků, která spolupracovala například se zeměměřičským úřadem nebo s akademickými pracovišti v ČR, bylo formulování problémů týkajících se autorských práv v oblasti geoinformací a geomatiky a návrh potřebných postupů (úpravy autorského zákona, jeho aplikace apod.).

Tím však zdaleka nekončí výčet odborníků, kteří se snaží o to, aby se problematika autorských práv ve vztahu ke kartografii a geoinformatice vyjasnila a aby autoři

kartografických děl a GIS dat měli v legislativě zastání. Mnoho odborných příspěvků na toto téma je publikováno například v časopise Geodetický a kartografický obzor, ojediněle jsou pořádány i semináře (například při příležitosti symposia GIS Ostrava).

Přes tuto obsáhlou odbornou diskusi je výklad autorského zákona ve vztahu ke geografickým datům, kartografickým produktům, využívání mapových serverů nebo geodatabází, stále diskutabilní. Kde končí legální využití produktu a začíná jeho zneužívání tak většinou určuje soud na základě vlastního výkladu autorského zákona. Problémy však neřeší jen poskytovatelé a producenti dat a kartografických děl, ale i neodborníci v běžném životě, když chtějí část mapy využít například do propagačního letáku firmy.

Platný zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) byl přijat 7. dubna 2000 s účinností od 1. prosince téhož roku (Zákon č. 121/2000 Sb.). Zákon byl upravován především zákony č. 81/2005 Sb. a 216/2006 Sb. Jeho uvedením v platnost byly nahrazeny veškeré předchozí úpravy týkající se autorských práv.

Autorské právo náleží spolu s právy s ním souvisejícími mezi práva duševního vlastnictví, resp. práva k nehmotným statkům. Předmětem ochrany podle autorského zákona mohou být (dle Holcová, 2011):

- práva autora k jeho autorskému dílu,
- práva související s právem autorským:
 - práva výkonného umělce k jím vytvořenému uměleckému výkonu,
 - práva výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,
 - právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
 - práva rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání,
 - právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,

- právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu,
- právo pořizovatele k jím pořízené databázi.

Součástí platné právní úpravy je ochrana uvedených práv a též kolektivní správa práv autorských a práv souvisejících s autorským právem (Holcová, 2011).

Přesto, že je problematice autorských práv věnována bezesporu velká pozornost a i při schvalování autorského zákona byla vyvíjena aktivita směřující k legislativnímu zastání pro producenty geodat a kartografických produktů, stále se nepodařilo prosadit takové kroky, které by k úpravě legislativy vedly. Tím jediným, čím se právní vztahy kolem kartografických děl řídí, je tak § 2 autorského zákona, který říká, že předmětem autorského práva je *„zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické,“* (Zák. 121/2000 Sb.). Geografických informačních systémů se pak týká především odstavec 2 téhož paragrafu, který praví, že *„za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Za dílo souborné se považuje databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem,“* (Zák. 121/2000 Sb.).

Důležitou součástí autorského zákona je definice, že ke každému užití díla je zásadně vyžadován souhlas autora, popř. toho, kdo vykonává autorská práva k dílu, tj. buď autora nebo jiného nositele autorského práva k dílu (dědice či odvozeného nositele). Zákon zásadně vyžaduje k udělení oprávnění k výkonu práva dílo užít (licence) jiné osobě formu smlouvy, a to smlouvy licenční s tím, že bez takového oprávnění může jiná osoba dílo užít pouze v případech stanovených zákonem (Holcová, 2011).

Jak dále uvádí Holcová (2011), autorský zákon zavádí, že uzavření smlouvy je třeba zásadně k vytvoření i užití autorského díla či jiného předmětu ochrany. Pro

úpravu právních vztahů mezi subjekty při vytvoření autorského díla či jiného předmětu ochrany lze předpokládat uzavření smlouvy o dílo v režimu občanského nebo obchodního zákoníku, pro jejich užití pak uzavření smlouvy licenční či podlicenční, ale též smlouvy o postoupení práv. Tato pravidla je třeba aplikovat i v oblastech kartografie a geoinformatiky.

V oblasti geografických informačních systémů lze dále uvažovat kromě smluv o vytvoření databáze, vrstvy dat nebo geoinformačního serveru smlouvy o systémové integraci, smlouvy implementační, o údržbě a podpoře, o uložení zdrojových kódů, o outsourcingu.

Autorské právo dodržuje zásadu teritoriality, působnost zákona se totiž vztahuje pouze na díla autorů, kteří jsou státními občany České republiky. Nezáleží na tom, kde bylo autorské dílo vytvořeno nebo uveřejněno, určující je státní příslušnost jeho autora. Specificky se řeší případy, kdy bylo dílo v České republice uveřejněno, ale majitelem autorských práv je cizinec, nebo případ, kdy se majitel autorských práv v České republice trvale zdržuje.

Dílo je chráněno jako celek, autorské právo se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části. Části díla jsou chráněny jednak jako součást tohoto celku – tzv. vnitřní ochrana, mimo dílo jako celek jsou autorským právem chráněny takové části díla, které splňují samy o sobě pojmové znaky autorského díla – tzv. vnější ochrana (Holcová a kol., 2005).

Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, se může domáhat ochrany svého práva nejen podle autorského zákona, ale též podle trestního zákona. Jak dále uvádí Holcová (2011) autorský zákon stanoví demonstrativní výčet nároků proti porušení a ohrožení práva. Vedle tradičních nároků, jakými jsou nárok zdržovací, nárok odstraňovací a nárok satisfakční, uvádí autorský zákon zejména nárok na určení autorství, nárok na sdělení údajů a nárok na uveřejnění rozsudku. Nárok na náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení se řídí obecnými předpisy s tím, že autorský zákon obsahuje speciální úpravu, pokud jde o výši náhrady ušlého zisku; ve výši bezdůvodného obohacení stanoví autorský zákon svou podstatou represivní úpravu. Odpovědnost za zásah do autorského práva je založena na

rozdíl od odpovědnosti za škodu na zásadě odpovědnosti objektivní, tj. bez ohledu na zavinění.

S autorskými právy a jejich uplatňováním úzce souvisí řada dalších předpisů. Mezi ty nejdůležitější patří:

- tiskový zákon (zákon č. 46/2000 Sb.)
- vydavatelský zákon (č. 37/1995 Sb.)
- zákon o svobodném přístupu k informacím (zákon č. 106/1999 Sb.)
- zákon o informačních systémech veřejné správy (zákon č. 365/2000 Sb.)
- zákon o některých službách informační společnosti (zákon č. 480/2004 Sb.)
- zákon o elektronických komunikacích (zákon č. 127/2005 Sb.)

Přestože osobnostní práva jsou trvalá, majetková práva jsou časově omezená, což má zcela zásadní vliv na možnosti použití kartografického díla. Toto omezení je časově vymezeno v § 27 autorského zákona tak, že obecná doba trvání majetkových práv je stanovena na 70 let po autorově smrti. Po uplynutí této doby se dílo stává tzv. volným. V oblasti kartografie a geoinformatiky se tedy může hovořit o tzv. dílech volných pouze v kartografii, protože oblast geoinformatiky zatím nemá takovou historii, aby nějaké dílo splňovalo výše uvedenou podmínku.

Volné dílo může užít každý, vždy však musí zachovat pravidla stanovená § 11 odst. 5 autorského zákona, kde se praví, že *„po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a je-li to obvyklé, musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní“*. V případě, že je zveřejněno dosud nezveřejněné dílo, u něhož již doba ochrany majetkových práv uplynula, má právo na ochranu majetkových práv ve stejném rozsahu jako by ji měl autor ten, kdo dílo zveřejnil. Trvání ochrany však v takovém případě trvá jen 25 let od uveřejnění díla (upraveno dle Soběslavský, 2011).

Volné dílo však není totožný pojem s pojmem volné užití díla. To je povoleno v některých případech státem, případně různými licenčními ujednáními, ale takové dílo stále spadá pod ochranu autorských práv. V případech volného užití

zůstává zachováno právo autora na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu a dále nesmí být porušována ochrana autorských práv vymezená v § 43 a 44 autorského zákona.

5.1 Licence definující specifická autorská práva

Licence je právní dokument, který obsahuje soudně vymahatelné podmínky specifikující pravidla používání produktu (kartografického díla, GIS softwaru, databáze, apod.). Existují mezinárodně používané licence, které jsou jasně definovány, a autor dílo může publikovat s přímo s jejich uvedením. Licence se liší pro použití v oblasti informačních technologií (geografických informačních systémů) a v oblasti kartografických produktů, které do kategorie IT nespádají.

V oblasti informačních technologií jsou nejpoužívanější licence, příp. způsoby označení produktu, následující:

- **public domain** a **GNU General Public License** – pod tímto označením se jedná se o volné dílo, je povoleno do něj zasahovat, šířit jej i v pozměněné podobě, a to v podstatě bez jakýchkoliv omezení
- **cardware** – autorská práva si autor ponechává, do softwaru (produktu) se nesmí nijak zasahovat, šíření je zpravidla ošetřeno nějakým licenčním ujednáním a omezení záleží na autorovi
- **freeware** – autorská práva si autor ponechává, do softwaru (produktu) se nesmí nijak zasahovat, šíření je však v původní podobě neomezeně povoleno a omezení jsou realizována pouze výjimečně
- **shareware** – autorská práva si autor ponechává, do softwaru (produktu) se nesmí nijak zasahovat, šíření je omezeno většinou licenční nebo distribuční smlouvou a zpravidla jsou realizována časová omezení funkčnosti

- **komerční licenční software** – autorská práva si autor ponechává, do softwaru (produktu) se nesmí nijak zasahovat, šíření je přísně zakázáno a omezení záleží na rozsahu licence daného produktu
- **OEM** – zkratka z angl. Original Equipment Manufacturer – software šířený v rámci určitého „balíčku“, autorská práva si autor ponechává, do softwaru (produktu) se nesmí nijak zasahovat, šíření je přísně zakázáno, produkt nebývá nijak omezen
- **Open source** – autorská práva si autor ponechává, do softwaru (produktu) se smí zasahovat, šíření je povoleno i v pozměnění podobě (ale může být dále ošetřeno dalším licenčním ujednáním) a omezení zde zpravidla není

Zpravidla v netechnologické oblasti geografických informačních systémů a v kartografii jsou používány následující licence:

- **copyright** – toto označení lze přeložit jako „všechna práva vyhrazena“, pokud s produktem pod tímto označením chce kdokoli jakkoliv manipulovat ve smyslu užití díla dle autorského zákona, musí kontaktovat autora (příp. majitele autorských práv) a získat od něj souhlas.

Obr. 3 – symbol copyrightu

Označení copyright mělo největší význam po roce 1952, kdy bylo v rámci Všeobecné úmluvy o autorském právu (Všeobecná úmluva o autorském právu, 1952) definováno, že díla jsou pod autorsko-právní ochranou vždy, když je uvedeno copyrightové právo. Do té doby bylo pro potřeby autorsko-právní ochrany všechna díla registrovat. V současné době již není toto označení vyžadováno a každé autorské dílo je chráněno automaticky, aniž by na něm muselo být vysloveně uvedeno jakékoliv licenční ujednání nebo odkaz na legislativní ochranu. Symbol copyrightu proto v podstatě ztratil na významu, ale je

nadále uváděn jako určité upozornění uživateli, že dílo podléhá autorsko-právní ochraně.

- **creative commons** – označení lze přeložit jako „některá práva vyhrazena“ – jedná se o doplnění (nadstavbu) klasického copyrightu, kdy autor prostřednictvím této licence (označení) plošně uzavírá se všemi potencionálními uživateli díla smlouvu, na základě které jim poskytuje některá svá práva k dílu a jiná si vyhrazuje, autor tak při určitém nakládání s produktem nemusí kontaktovat autora, protože některá práva jsou uvolněna už samotnou licencí. Licence vznikají kombinací následujících práv a povinností:

Obr. 4 – symbol creative commons

právo dílo šířit

právo dílo upravovat

povinnost uvést autora původního díla

povinnost zachovat stejnou licenci u nově vzniklého díla

zákaz komerčního využití díla

zákaz pozměňování (úprav) díla

Tabulka 1 – uplatňované licence Creative Commons (upraveno dle Creative Commons, 2011)

Označení licence	Práva		Povinnosti			Název licence
BY						Uveďte autora
BY-SA						Uveďte autora – – Zachovejte licenci
BY-ND						Uveďte autora – – Nezasahujte do díla
BY-NC						Uveďte autora – – Nevyužívejte komerčně
BY-NC-SA						Uveďte autora – Nevyužívejte komerčně – Zachovejte licenci
BY-NC-ND						Uveďte autora – Nevyužívejte komerčně – Nezasahujte do díla

V souladu s autorským zákonem je možné platně uzavřít licenční smlouvu využitím licence Creative Commons tím, že autor na licenci odkáže nebo ji ve svém díle přímo uvede.

6 UPLATŇOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA V OBLASTI KARTOGRAFIE A GEOINFORMATIKY V ČESKÉ REPUBLICE

Ochrana autorského práva stejně jako ostatních práv duševního vlastnictví nabývá stále větší důležitosti v souvislosti s fenoménem informační společnosti a možnostmi informačních technologií, včetně internetového prostředí a mobilních sítí. Zpřístupňování autorských děl či jiných předmětů ochrany prostřednictvím těchto technologií neznamena, že jsou komukoli volně k dispozici a že je lze bez dalšího volně užit. Stejně tak se mnozí domnívají, že když uvedou zdroj, odkud mapu, její výřez nebo třeba datovou vrstvu použili, neporušují autorská práva, ale pokud se nejedná o vědecké dílo s uvedením citovaného zdroje, ale třeba firemní letáček, o porušení autorských práv se jedná.

V oblasti kartografie a geografických informačních systémů vznikají produkty podléhající autorským právům na dvou různých úrovních – státní a komerční. V praxi to znamená, že uplatňování autorského zákona u tzv. státních mapových děl, digitálních dat pořízených státní správou, apod. se liší od uplatňování autorského zákona v komerční sféře, a to přesto, že se řídí stejnou platnou legislativou.

Autorský zákon nepovažuje za užití díla takové užití, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu a zároveň k němu dochází fyzickou osobou pro její osobní potřebu (autorský zákon). Mnohdy však dochází k porušení autorských práv a ke konfliktu se zákonem i v případě, že se uživatel kartografického díla domnívá, že je vše v pořádku a autorská práva jiných osob nebo institucí neporušil. Konkrétní příklady jsou popsány v následujících podkapitolách.

6.1 Státní mapová díla

Státním mapovým dílem se rozumí kartografické dílo se základním, všeobecně využitelným obsahem, souvisle zobrazujícím území podle jednotných zásad, vytvořené a vydávané orgánem státní správy ve veřejném zájmu (Mik, 1997 dle Kaplan a kol., 2005). Tematickým státním mapovým dílem se rozumí kartografické dílo zobrazující zpravidla na podkladě základního státního mapového díla tematické skutečnosti určené a vydávané orgánem státní správy ve veřejném zájmu (Kaplan a kol., 2005).

Není možné zaměňovat státní mapová díla a mapová díla, případně geografická data, která jsou státem, resp. státními institucemi, poskytována. Státní mapová díla jsou definována zákonem (resp. nařízením vlády), další mapová díla a data poskytována státními institucemi jsou shromažďována a poskytována většinou na základě vyhlášek nebo interních předpisů a nařízení daných institucí, avšak nejsou nazývána jako státní mapová díla.

Nařízení Vlády ČR č. 430/2006 Sb. o stanovení geodetických referenčních systémů a státních mapových děl závazných na území státu a zásadách jejich používání stanoví státní mapové dílo následovně:

Státními mapovými díly závaznými na území státu jsou:

- a) katastrální mapa,*
- b) Státní mapa v měřítku 1 : 5 000,*
- c) Základní mapa České republiky v měřítcích 1 : 10 000, 1 : 50 000, 1 : 100 000
nebo 1 : 200 000,*
- d) Mapa České republiky v měřítku 1 : 500 000,*
- e) Topografická mapa v měřítcích 1 : 25 000, 1 : 50 000 a 1 : 100 000,*
- f) Vojenská mapa České republiky v měřítcích 1 : 250 000 a 1 : 500 000.*

Tematickými státními mapovými díly závaznými na území státu jsou tematická mapová díla vytvořená pro celé území státu na podkladě základních státních mapových děl Základní mapy ČR, Mapy ČR, Topografické mapy nebo Vojenské mapy ČR.

Nařízení dále stanoví, že *Státní mapová díla katastrální mapa, Státní mapa v měřítku 1 : 5 000, Základní mapa ČR v měřících 1 : 10 000, 1 : 50 000, 1 : 100 000 nebo 1 : 200 000, Mapa ČR v měřítku 1 : 500 000 a tematická státní mapová díla podle jsou určena pro veřejné užití. Veřejné užití však neznamena, že jsou tato díla po autorsko-právní stránce tzv. volná.*

Ústředním orgánem státní správy v oblasti zeměměřictví a katastru nemovitostí České republiky je Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK). ČÚZK byl zřízen zákonem č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, s účinností od 1. 1. 1993. Zabezpečuje dle § 3 zákona č. 359/1992 Sb. správu katastru nemovitostí České republiky, budování a údržbu podrobných bodových polí, tvorbu, obnovu a vydávání základních a tematických státních mapových děl a jiných publikací, standardizace jmen nesídelních geografických objektů z území České republiky a jmen sídelních a nesídelních geografických objektů z území mimo Českou republiku, vytváření a vedení automatizovaného informačního systému zeměměřictví a katastru nemovitostí České republiky, dokumentaci výsledků zeměměřických činností (ČÚZK, 2011).

Zákon stanoví, kdo je správcem a poskytovatelem státních mapových děl, nikterak však neřeší, na která díla se vztahuje nebo nevztahuje autorské právo, tudíž platí autorský zákon a autorské právo patří na všechna tvůrčí díla.

Všeobecné a obchodní podmínky ČÚZK nejsou rozdělena na státní mapová díla (která mohou být poskytována jak v tištěné tak v digitální podobě) a díla ostatní. Obecně stanoví, že: *Veškeré užití digitálních produktů (data a mapové služby) a tištěných produktů (publikace, mapy a tisk z dat) které spravuje ZÚ a se kterými je oprávněn nakládat svým jménem, podléhají ochraně zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, v platném znění a zákona č. 200/1994 Sb. o zeměměřictví, ve znění pozdějších předpisů.*

Užitím digitálních produktů pouze pro vlastní potřebu (případně potřebu organizace) se rozumí v případě fyzických osobní potřeba nabyvatele a osob jemu blízkých, v případě právnických osob pak interní potřeba v rámci právnické osoby (ve smyslu zák.č. 40/1964

Sb.). Za vlastní potřebu lze též považovat, pokud je žadatelem zpracovatel dat, který data použije jen jednou pro zpracování dokumentace, určené pouze pro jednoho zákazníka, a tato data předává v tištěné podobě, nebo v podobě tiskového souboru.

Vlastní potřebou není:

- obchodní šíření digitálních produktů nebo jejich aplikací a modifikací, komerční prezentace digitálních produktů na internetu nebo užití digitálních produktů k vytvoření kartografického díla,*
- další užití digitálních produktů ve víceúrovňové organizační struktuře nabyvatele,*
- pokud je žadatelem zpracovatel digitálních produktů, který předává nabyvateli zpracovaná data ve formě digitální,*
- užití dat ZABAGED®, resp. mapové služby ZABAGED® správním úřadem, soudem nebo orgánem veřejné správy pro výkon jejich působnosti v územním rozsahu jim příslušném*
- užití dat pozemkovým úřadem v řízení o pozemkových úpravách a pro činnost podle § 15, odst. 4 a § 20, odst. 1 zákona č. 139/2002 Sb.*
- užití dat studentem pro účely vyhotovení diplomové, bakalářské nebo semestrální práce*
- potřeba školy užít data nebo mapové služby WMS pro výuku studentů*
- užití digitálních produktů ve speciálních typech smluv (např. s krajskými úřady apod.)*
- užití dat Geonames pro územní plán*
- užití dat ze skenování ÚAZK k jakékoli reprodukci (týká se i nekomerčního zveřejnění na internetu nebo nezaplatněné reprodukce v případě nekomerčního užití)*

Ve všech dalších případech řeší užití dat konkrétní licenční smlouva u poskytnutých dat digitálních a autorský zákon v případě tištěných map. Všeobecné podmínky zároveň stanoví, že „nabyvatel nesmí užít digitální produkt za účelem obchodního šíření jeho aplikace případně modifikace, pro komerční prezentaci

digitálního produktu na internetu nebo k vytvoření kartografického díla, pokud není ve Smlouvě stanoveno jinak,”.

V případě, že licenční smlouva užití a další šíření dat, případně další zpracování tištěných map umožňuje, je ve Všeobecných a obchodních podmínkách ČÚZK definován způsob citace použitých dat.

Skutečnost, která není explicitně zmíněna ani v autorském, ani v zeměměřickém zákoně, avšak vyplývá z jejich znění, je, že autorská práva se nevztahují na katastrální mapy. Jak uvádí Telec (2011), katastrální mapy musí být natolik věrným obrazem reality, že zde není místo pro tvořivou činnost. Nejedná se tedy o autorsko-právní mapu, ale o dílo volné. Stejně tak je tomu u hranic katastrálních území, územních jednotek a hranic České republiky. Vše, co je věcně determinováno – určeno úředně vyhláškou nebo zákonem – není v prostém faktickém vyjádření autorské dílo. Když však Český úřad zeměměřický a katastrální vyhotoví vrstevnice, jedná se už o autorské (příp. odborné) dílo.

„Přestože to může mnohé překvapit, že ač se jedná o úřední dílo, které by mělo být lidem k dispozici, státní mapové dílo není v žádné volné doméně volného použití a v případě užití musí být autorizováno a licencováno odpovědným orgánem, tedy Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním,” uvádí Telec (2011).

Obr. 5 – Katastrální mapa z Informačního systému katastru nemovitostí (ISKN, 2011)

Pokud tedy kdokoliv zpracuje katastrální mapy takovým způsobem, že z nich například digitalizací získá hranice katastrálních území, prostorové rozmístění komunikací, budov či jakýchkoliv jiných prvků v této mapě, neporuší autorský zákon a data získá legálně. Stejný postup však z hlediska autorského práva a autorského zákona není možné aplikovat na jakákoliv další státní mapová díla.

Shrnutí

Ze všech státních mapových děl lze tedy bez jakýchkoliv omezení využívat pouze katastrální mapy, které nepodléhají autorsko-právní ochraně. Ostatní státní mapová díla podléhají ze zákona stejné ochraně, jako všechna ostatní kartografická díla. Pro vlastní potřebu je možné státní mapová díla používat bez omezení – je tedy možné je upravovat, tisknout, apod. V případě jakéhokoliv dalšího použití, které není vlastní potřebou (tyto případy specifikují Všeobecné a obchodní podmínky ČÚZK), je potřeba kontaktovat správce státního mapového díla (ČÚZK) a uzavřít o použití dat licenční ujednání, kterým se řídí veškeré další nakládání s daty.

6.2 Státem poskytovaná data a datové vrstvy

Český úřad zeměměřický a katastrální je ústředním správním úřadem i pro poskytování dalších digitálních dat a datových vrstev, které nespadají pod státní mapová díla. Podmínky poskytnutí dat z katastru nemovitostí je definováno vyhláškou č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí České republiky. Podmínky poskytování dalších dat ve správě ČÚZK jsou specifikovány ve Všeobecných a obchodních podmínkách ČÚZK (2011). Obecně lze říci, že žádná data (a to včetně státních mapových děl a jejich digitální podoby) nejsou poskytována bezplatně pro komerční využití, přičemž užití dat se chápe dle specifikace v kapitole 3.1.

K poskytování dat a jejich ceně uvádí Všeobecné podmínky (2011) následující: *Data se poskytují v jednom vybraném formátu, základní sazba ceny za užití dat se stanoví podle příslušné výdejní jednotky. Základní cena produktů vychází z ceníku ZÚ*

a je stanovena dohodou podle § 2 zákona č. 526/1990 Sb. o cenách, mezi ZÚ jako prodávajícím (zhotovitelem) a fyzickými a právnickými osobami jako kupujícím (objednatelem).

Digitální produkty se poskytují a základní sazba ceny za jejich užití se stanoví podle výdejních jednotek, které jsou uvedeny u každého produktu. Cena výdejní jednotky, která přesahuje hranice ČR, je přímo úměrná velikosti území ČR zobrazenému ve výdejní jednotce.

Digitální produkty se poskytují pro neomezený počet instalací nebo pro neomezený počet uživatelů na jednom serveru intranetu nabyvatele. Při užití dat ve víceúrovňové organizační struktuře nabyvatele se každá úroveň oceňuje přírůžkou 10 % k základní ceně.

Pro obchodní šíření produktů, jejich aplikací nebo modifikací, pro komerční prezentaci produktů na internetu nebo při užití produktů k vytvoření kartografického díla se základní sazba ceny zvyšuje podle podmínek uvedených v ceníku ZÚ.

ČÚZK zpoplatňuje tištěné produkty na základě výňatku z ceníku výkonů a výrobků ZÚ (2010). Určující pro cenu je rozsah tištěné plochy nebo jednotlivých mapových celků u analogových kartografických děl, digitální produkty jsou zpoplatněny na základě dílčích jednotek – například je stanovena cena za jeden bod ze souřadnice bodů v základním polohovém poli bodů, na základě plošných segmentů – například plocha 25 km² rastrové barevné ZM 25, pro pokrytí celé České republiky (dostupné u většiny produktů) nebo na základě rozsahu jednotlivých mapových listů – například ZM 50 ve formě digitálních vrstev.

Cena všech produktů se odvíjí od způsobu použití a v případě obchodního užití a dalšího rozšiřování nově vzniklého autorského díla se navýšení ceny odvíjí od množství výtisků (kopií) takového díla.

Všechny produkty – tištěná kartografická díla, rastrové ekvivalenty těchto děl, datové vektorové vrstvy i geodatabáze spadají pod autorsko-právní ochranu. Kromě autorského zákona upravují manipulaci s nimi i konkrétní licenční podmínky uvedené ve Všeobecných a obchodních podmínkách ČÚZK (2011). Obecně se dá říci, že jakákoliv manipulace s daty je velmi omezená a především

není možné legálně ze zakoupených dat vytvořit data vlastní, je možné data pouze využít k tvorbě konkrétního produktu (pokud není smlouva uzavřena jinak). To znamená, že není povoleno z daných dat jakoukoliv cestou vytvářet data nová, u nichž by se uživatel díla vydával za nového autora a data dále používal. Mezi takové způsoby patří například skenování, digitalizace rastrových obrazů, úpravy prostorových databází nebo vektorových datových vrstev, a to v žádné podobě.

Stejná pravidla platí i pro další produkty z oboru kartografie a geoinformatiky, které jsou poskytovány státními institucemi nebo orgány státní samosprávy. Může se jednat například o webové portály (Geoportál ČÚZK, Národní geoportál INSPIRE, geoportály krajských úřadů, atd.), webové služby zprostředkovávající dálkový přístup ke geodatům nebo mapovým podkladům (například Web Map Service – WMS, Web Feature Service – WFS, Web Coverage Service – WCS, apod.), kartografické produkty (mapy, atlasy a jiná kartografická díla vydávaná například krajskými úřady), a další. Pro všechna tato díla, ať už jsou vytvořena na podkladu státních mapových děl, podkladu poskytnutém ČÚZK nebo na podkladě dat komerčních společností, platí kompletní autorskoprávní ochrana. Ta může být rozdělena na podkladová data (například ČÚZK) a tematickou složku (autorem je například krajský úřad), vždy však platí, že pro jakékoliv nakládání s takovým dílem ve smyslu užívání je potřeba se obrátit na všechny autory.

Mezi datové sady poskytované ČÚZK patří data z Katastru nemovitostí ČR, Základní báze geografických dat ČR (ZABAGED®), Státní mapová díla, soubory správních hranic a hranic katastrálních území, ortofotografické zobrazení ČR, databáze geografických jmen ČR (Geonames), výškopis ČR, databáze bodových polí ČR a archiválie Ústředního archivu zeměměřičství a katastru (Geoportál ČÚZK, 2011).

Mezi specifickou organizací poskytující kartografické a GIS produkty patří Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad v Dobrušce. Jedná se o vojenské zařízení se speciální vojensko-odbornou působností a zodpovědností.

Zabezpečuje sběr informací, tvorbu a správu standardizovaných geodetických, kartografických a geografických podkladů a map a speciálních databází určených pro zabezpečení obrany České republiky (Geosl AČR, 2011). Mezi produkty a služby poskytované touto organizací patří:

- digitální modely území
- digitální výškopisná data
- rastrové ekvivalenty map
- digitální registry geodetických a speciálních geodynamických údajů
- vojenské topografické mapy
- standardizované mapy pro společné operace
- vojenské speciální mapy
- letecké měřické snímky
- vojenskogeografické informace a dokumenty
- produkty související s dálkovým průzkumem Země
- metrologie a speciální geofyzikální monitoring
- geografická podpora štábů AČR
- technická a systémová podpora při zavádění technologie GPS do AČR
- systémová podpora AČR při zavádění standardů v oblasti geografie.

Shrnutí

Digitální data a datové vrstvy, které jsou poskytované státem (prostřednictvím ČÚZK) podléhají všechny autorsko-právní ochraně. Žádná takto poskytovaná data tedy není možné volně využít pro produkci dalších kartografických děl nebo GIS produktů bez licenční smlouvy. Data jsou poskytována za úplaty (konkrétní podmínky jsou uvedeny ve Všeobecných a obchodních podmínkách ČÚZK), většinou už jejich vydání je vázáno na konkrétní licenční ujednání. Data není možno upravovat ani šířit, a to ani v pozměněné podobě, pokud licenční smlouva neobsahuje jiná ujednání.

6.3 Produkty kartografie a geoinformatiky v komerční sféře

V době do roku 1989 se v českých zemích (tehdy Československé socialistické republice) o komerční sféře geoinformatiky a kartografie nedá hovořit. Mapy mohl podle tehdy platného zákona o geodézii a kartografii vydávat pouze stát (rezort geodézie a kartografie, popř. armáda) a pro veřejnost vydával kartografická díla vydavatelský a nakladatelský podnik GKP Praha (Skála, 1997). Situace se změnila až po roce 1990, kdy státní monopol na tvorbu a vydávání kartografických děl padl.

Autorská práva na státní mapová díla byla stále v držení státu, resp. ústředního správního orgánu (dnes ČÚZK). Zmapování celého území státu bylo nesmírně technologicky náročné a nákladné, proto pro začínající kartografické společnosti bylo v podstatě nemožné získat vlastní autorská data. *„V branži se tvrdí, že druhý celorepublikový producent map začal tak, že mapy od konkurence jednoduše ukradl (zkopíroval a ručně překreslil, čímž poněkud „zamlžil“ původní autorství) a teprve až dosáhl určitých obchodních úspěchů, si podklady zlegalizoval,“* uvádí ve svém článku Hlavenka (2010). Jedná se o zakladatele společnosti Computer Press, novináře a autora odborných publikací, proto je možné brát tuto informaci jako pravděpodobně pravdivou či minimálně jako určitou zajímavost.

V devadesátých letech začal ČÚZK poskytovat data při uzavření licenčních smluv, což je však pro mnoho společností a firem stále velmi nákladný způsob zisku dat. Přelom tisíciletí přinesl nové technologie a tím i možnost získání mapových podkladů díky satelitnímu a leteckému snímkování. Celou Českou republiku nasnímkovala například společnost Geodis Brno, s. r. o. Pokud tvoří soukromá firma například plán menší vesnice, může jí k pořízení dat pro tvorbu kartografického díla stačit manuální či poloautomatický sběr dat (pomocí geodetického měření, GPS nebo umístění měřického přístroje například do auta) nebo i snímek pořízený z letadla nebo z jiných létajících modelů.

U rozsáhlých mapových děl nebo u mapových portálů není výjimkou ani kombinace podkladů od různých autorů, příkladem může být mapový server Mapy.cz, který uvádí následující zdroje použitých mapových podkladů (Mapy.cz, 2011):

- *Základní mapový podklad („kreslený“):*
 - © Seznam.cz, a.s. (zoom 3-4)
 - ©PLANstudio, 2005-10 (zoom 5-8, zoom 9-15 jen v ČR)
 - © 2010 NAVTEQ All rights reserved (zoom 9-14 jen mimo ČR)
- *Letecký mapový podklad (fotomapa):*
 - © NASA Earth Observatory (zoom 3-6)
 - © GEODIS BRNO, s.r.o (zoom 7-10 & 11-18 jen v ČR)
 - © USGS & NASA. Datasource: Global Land Cover Facility (zoom 7-10)
- *Turistický mapový podklad:*
 - © Seznam.cz, a.s. (zoom 3-4)
 - © SHOCart, spol. s r.o. (zoom 5-13)
- *Historický mapový podklad:*
 - © 2nd Military Survey, Austrian State Archive
 - © Datový podklad MŽP ČR
 - © Laboratoř geoinformatiky UJEP

Obr. 6 – Staré mapy jako součást mapového portálu (Mapy.cz (b), 2011)

Již na tomto příkladu je zřejmá jedna poměrně často se vyskytující kontroverzní záležitost. Výše uvedený historický mapový podklad použitý na portále Mapy.cz představuje mapy druhého vojenského mapování (tzv. Františkova) z let 1806 až 1866, které probíhalo na území Rakouska-Uherska. Toto dílo je starší 70 let od uveřejnění (tato doba je rozhodující, neboť dílo nemá konkrétního autora, viz níže), proto je po autorsko-právní stránce volné. Uvedený copyright proto neplatí ve významu autorsko-právní ochrany díla, v jakém je uveden.

Jakékoliv dílo podléhající autorskému zákonu je chráněno autorským právem do doby uplynutí 70 let od smrti autora, v případě více autorů do doby uplynutí 70 let od smrti posledního z autorů (nejdéle žijícího), jedná-li se o díla anonymní nebo například institucionální, počítá se doba 70 let od uveřejnění díla. Doba trvání autorských práv se počítá vždy k 1. lednu kalendářního roku, který následuje po roce, v němž došlo k rozhodné události, například úmrtí autora. Pokud tedy například 15. března 2008 nastalo 70 roků od úmrtí autora mapy, mapa je volným dílem od 1. ledna 2009.

Uvedení copyrightu však zůstává výstrahou pro uživatele tohoto díla. „*Mapa starší sedmdesáti let od úmrtí autora, je tím pádem po stránce autorských práv volná, jinak je to samozřejmě s právy majetkovými,*“ uvádí Telec (2011). Jak to tedy je v případě, kdy například muzeum vlastní originál staré mapy, která je z autorského hlediska volná, avšak k tomu, abyste se k ní dostali, musíte kontaktovat majitele? Případně muzeum mapu naskenuje a dále šíří s uvedením copyrightu své organizace? „*Autorská práva naskenováním díla nevzniknou, platí, že staré mapy splňující podmínku 70 let od smrti autora jsou autorsko-právně volné. Ten, kdo má mapu v držení, si však může klást podmínky zpřístupnění, například poplatek za vstup, zpoplatnění zapůjčení, apod. Nejedná se však o otázku autorského práva. Vlastník mapy si může klást neautorsko-právní podmínky, jako je zpřístupnění, umožnění focení, skenování, tvorby kopie, apod. Jedná se o tzv. pořadatelské podmínky, které s autorským právem nemají nic společného,*“ uvádí Telec (2011). Pokud je tedy naskenovaná stará mapa zaplacená a následně je z rastrového ekvivalentu získáno digitalizací rozložení sídel, hranice, apod., nejedná se o porušení autorského zákona.

V případě mapových podkladů, které jsou používány například u webových mapových serverů, se většinou jedná o bezešvý podklad získaný z mnoha mapových listů. *„Pouhé seskládání mapových listů není tvůrčí činnost. Je to jako kdyby si někdo slepil jednotlivé stránky atlasu – také se nebude jednat o jeho autorské dílo. Záleží na konkrétním případě a způsobu zpracování, zda byla vytvářena taková tvořivá činnost, ze které by vzniklo nové odvozené dílo,“* uvádí Telec (2011). Při tvorbě bezešvého pokrytí může vzniknout potřeba vyhlazení, ořezu nebo „domalování“ v mezerách mezi mapovými listy, je však vždy na konkrétním zhodnocení díla, zda se o tvůrčí činnost jedná či nikoliv. Znak copyrightu, který byl uveden u výše zmiňovaného díla (mapového podkladu z Františkova vojenského mapování) proto nemusí nutně znamenat autorsko-právní ochranu samotného díla, ale určité „pořadatelské podmínky“ toho, kdo mapový podklad vytvořil. Zároveň znak copyrightu zdůrazňuje fakt, že se jedná o chráněné dílo, avšak má spíše informativní význam.

Mezi nejčastější produkty kartografických společností a vydavatelství jsou samostatná kartografická díla, která představují nejčastěji tematické mapy (turistické, cykloturistické, vodácké, apod.) nebo unikátní díla, jako jsou například nástěnné mapy, plastické mapy nebo mapy lentikulární. Samostatná kartografická díla mohou tvořit také tematické edice. Mezi další kartografické produkty patří atlasy. Nejčastěji se jedná o tematické atlasy (autoatlasy, vodácké atlasy nebo například atlasy zájmových oblastí nebo jednotlivých krajů ČR), všeobecně geografické atlasy nebo školní atlasy, které mají doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Kartografická díla pro školy zahrnují i specifické publikace nebo nástěnné mapy, které mohou být jak tematické, tak všeobecně geografické. Další kategorií děl tvoří kartografické aplikace na internetu, mezi které patří především mapové portály. Poslední velkou skupinu tvoří digitální kartografické aplikace, které mohou stát na pomezí s produkty geografického informačního systému. Záleží především na funkcionalitě, způsobu uložení dat a způsobu generování odpovědí na zadané dotazy.

Zneužití kartografických produktů může být velmi snadné. I pouhé využití leteckého snímku nebo jiného obrazového záznamu k odvození vlastních dat může být v rozporu s autorským zákonem. „V případě digitalizace z obrazového záznamu, a nemusí to být kartografické dílo, ale třeba fotografie, musí být souhlas autora, i když vznikne zcela odlišné dílo. Připodobnění se nabízí k románu a knize. Filmové zpracování je užití románu ve změněné podobě. Ve filmu zůstane z románu jen část, protože se celý děj nevešel nebo protože to scénárista zamýšlel jinak a inspiroval se jen hlavní myšlenkou, vychází se však z podkladu, který je zpracováván do nového původního díla, přičemž tento proces se nazývá adaptace,“ uvádí Telec (2011). Tvorba nové vrstvy na základě leteckého snímku, například rozmístění budov, je tedy považováno za úpravu, resp. zpracování díla a je pro něj potřeba souhlas autora, a to především v okamžiku, kdy dílo má být dále užíváno, reprodukováno nebo dokonce rozšiřováno.

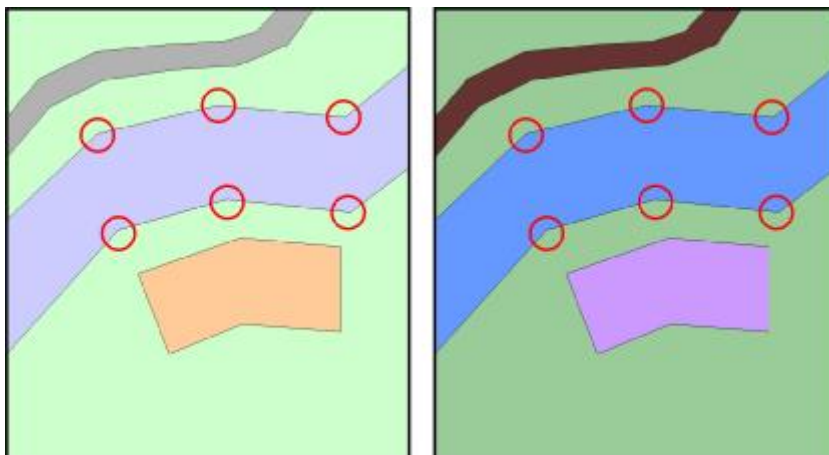
Stejná ochrana platí i pro digitální data a geodatabáze. Pokud například autor z vektorové vrstvy získá pouze prostorovou složku bez atributů, tuto dále upraví agregací, vyhlazením, filtrací, apod., stále se jedná o úpravu původního díla. „Dílo je bez souhlasu autora nedotknutelné. V případě jakékoliv manipulace s databází se jedná vždy o použití, pozměnění, adaptaci, apod., každopádně se jedná o zásah do integrity díla, i kdyby byla použita jen jeho část, například prostorová složka,“ uvádí Telec (2011).

Do oblasti geoinformatiky lze řadit jak softwarové vybavení, tak data (prostorová i neprostorová), stejně tak do této skupiny lze zařadit i jeho produkty. Mezi ty patří datové náhledy a geovizualizace (které například nesplňují nároky kladené na kartografické dílo), geoinformační portály a digitální aplikace GIS.

Programové vybavení GIS je chráněno stejným způsobem, jako jakýkoliv jiný software. Zajímavostí je, že autorská práva se vztahují k fyzickým osobám (jednotlivci, spoluautorství a kolektivní dílo) a nikoliv k právnickým osobám. Aujezdský (2011) uvádí, že „Český právní řád explicitně vyjadřuje zásadu, že autorem počítačového programu nemůže být právnická osoba. Fyzická osoba – programátor je tedy na rozdíl od angloamerické koncepce autorského práva jediným originálním subjektem

autorského práva k počítačovému programu. V oblasti kontinentálního práva je tak primárně kladen důraz na ochranu tvůrčí duševní činnosti a nikoliv na ochranu investic,“. V oblasti GIS se většinou vyskytují díla spojená, jedná se o spojení jednotlivých softwarů do jednotné aplikace, a to většinou za účelem jejího hospodářského využití. Jak uvádí Aujezdský (2011), jedná se většinou o případy funkčního propojení dvou či více počítačových programů či o spojení počítačového programu s jiným dílem, například dílem výtvarným, kterým může být například webová aplikace a její grafické ztvárnění. Přestože může docházet ke společnému užití spojených děl, nejsou dotčena práva autorů spojených děl.

V oblasti geografických informačních systémů se kromě aplikací na geovizualizacích a datových výstupech, kde je aplikace autorského zákona obdobná aplikaci na kartografických dílech, vyskytují i případy dokazování původnosti digitálních souborů, databází nebo postupů. V případě původnosti digitálních souborů – datových vrstev, rastrových obrazů, apod. je často rozhodující neznalost uživatele, který data okopíruje a v souboru i přes jeho úpravy zůstane zachována informace o autorovi původním. U prostorových databází se může porovnávat stránka obsahová i grafická. Kromě porovnání zlomových bodů na liniích, ploch jednotlivých polygonů nebo přesných souřadnic bodů je možné porovnat také například formáty polí pro jednotlivé atributy, míru shody atributů nebo informace z metadat. U postupů je obtížné prokázat, zda došlo ke zneužití, pokud není daný postup něčím jedinečný a tím také autorsky chráněn. Pokud však někdo zneužije například vytvořený unikátní toolboxový nástroj (používá se v prostředí ArcGIS desktop), dá se dokázat zneužití postupu i na základě vstupních a výstupních dat.

Obr. 7 – Ukázka porovnání zlomových linií u plochy řeky na dvou datových souborech.

Za zmínku stojí také mezinárodní projekt OpenStreetMap, byť se nejedná o komerční GIS ani kartografický produkt. Jedná se o otevřenou iniciativu tvorby vlastních prostorových dat a jejich bezplatného poskytování, která do oblasti GIS a kartografie vstupuje pod označením „otevřená wiki-mapa světa“. Za myšlenkou stojí mezinárodní nezisková nadace OpenStreetMap Foundation, která byla založena v Anglii v roce 2006. OpenStreetMap obsahuje volně dostupná prostorová data některých států (například Austrálie, Kanada, Nový Zéland – jsou umístěna pod vlastním copyrightem poskytujících organizací) a dále informace, které do systému vkládají sami uživatelé.

Mnoho uživatelů se domnívá, že se jedná o volně dostupná data, která mohou neomezeně dále používat, a byť nejsou zárukou kvality (data vložená jednotlivými uživateli neprochází faktickou kontrolou a mohou tak být chybná nebo zavádějící), jsou snadno dostupná. Opak je však pravdou – OpenStreetMap je sice volně dostupná aplikace, ale nabízená data jsou chráněna licencí CreativeCommons, konkrétně typem „Uveďte autora-Zachovejte licenci 2.0“, kód licence CC-BY-SA (OpenStreetMap, 2011). To znamená, že jakékoliv dílo vytvořené z těchto dat musí být označeno zdrojem dat (© Přispěvatelé OpenStreetMap, CC-BY-SA) a kromě toho musí být šířeno pod stejnou licencí, tedy nejedná se o autorské dílo, které by mohlo být komerčně prodáváno, ale musí být opět volně šířitelné pod licencí CreativeCommons CC-BY-SA.

Shrnutí

V komerční sféře kartografie je možné se setkat s produkcí nových kartografických děl i s reprodukcí děl starších. U starých mapových děl platí, že jsou po autorsko-právní stránce volné po uplynutí doby 70 let od smrti autora, v případě více autorů od smrti posledního z autorů, v případě anonymních a institucionálních děl od data uveřejnění nebo vzniku kartografického díla. Takové kartografické dílo může být dále upravováno a šířeno, a to v původní i v pozměněné podobě. Na dílo se mohou vztahovat vlastnická práva, kdy si vlastník může klást vlastní podmínky zpřístupnění nebo nakládání s dílem, nejedná se však o autorsko-právní ochranu.

U nově vydávaných kartografických děl se autorsko-právní ochrana vztahuje na všechna tištěná díla i digitální produkty, a to aniž by na tuto ochranu autor jakkoliv musel upozorňovat nebo byl povinen dílo označit (například symbolem copyrightu). Autor může dílo z autorsko-právní ochrany uvolnit speciálním licenčním ujednáním (například použitím licence creative-commons), nemusí se však jednat o uvolnění všech práv a dílo stále není po autorsko-právní stránce volné.

Podmínky užití kartografických děl a GIS produktů jsou poměrně přísné – tvorba jakéhokoliv díla, které vzniklo úpravou nebo zpracováním díla jiného bez souhlasu jeho autora, je porušením autorského zákona. Týká se to například i digitalizace určitých prvků z leteckého snímku nebo z jiné mapy.

U digitálních produktů GIS a u softwaru se autorsko-právní ochrana řídí především konkrétními legislativními opatřeními, která zahrnují například ochranu geodatabází, počítačových programů, internetových stránek, apod.

6.4 Etika v oblasti kartografie a geoinformatiky

S oblastí porušování autorských práv úzce souvisí etika. V obecném pojetí se jedná o teorii morálky, etika se zabývá zkoumáním hodnot a principů, které ovlivňují lidské jednání ve chvílích, kdy existuje možnost volby prostřednictvím svobodné vůle (Thompson, 2004). Zjednodušeně řečeno je tzv. neetické jednání

takové chování, kdy existuje možnost danou situaci řešit způsobem, který je dle společensko-kulturních pravidel vhodnější (včetně chování vůči legislativním opatřením). V souvislosti s autorsko-právní ochranou lze hovořit o neetickém chování v případě, kdy autor vědomě zneužije dílo někoho jiného. Ve většině případů autor porušuje autorsko-právní ochranu původního díla s přesvědčením, že jeho jednání nebude nikdy odhaleno. Do tzv. neetického jednání však není možné automaticky zařadit všechny případy porušení autorského zákona. V legislativním systému sice platí úsloví *Ignorantia legis non excusat* (neznalost zákona neomlouvá), v případě etiky se však nejedná o neetické jednání v případě, kdy si rozhodující osoba nebyla vědoma toho, že by její rozhodnutí bylo jakkoliv kontroverzní nebo že by existovala jiná vhodnější varianta.

Etická pravidla nejsou jednotně definována, existuje však mnoho příruček, návodů a kodexů. Etická pravidla jsou zaváděna do společenského chování, zásady etického chování definují pro své interní potřeby také různé organizace, soukromé společnosti, akademická pracoviště i celé obory. Odborníci v akademické sféře jsou pak zavázáni nejen svými oborovými kodexy, ale také etickými kodexy svých univerzitních pracovišť (například Etický kodex akademických a odborných pracovníků Masarykovy univerzity, 2008).

Význam etických kodexů pro profesní sdružení definoval na osmi rolích již Frankel (1989). Z oblasti kartografie a geoinformatiky je možné uvést například Etický kodex zeměměřiče, Etický kodex pro evropské zeměměřiče, Etický kodex GIS, dokument Web a etika v kartografii a další.

Etický kodex zeměměřiče je dokument sestavený Komorou geodetů a kartografů. Stanoví požadavky na profesně správný a morálně nezávadný výkon povolání v oboru geodézie a kartografie a pravidla chování při této činnosti, přičemž porušení podmínek etického výkonu povolání, stanovené tímto řádem, podléhá řízení podle disciplinárního řádu Komory geodetů a kartografů (Etický kodex zeměměřiče, 2004).

Etický kodex pro evropské zeměměřiče byl schválen Radou evropských zeměměřičů v Římě v roce 2009 (Etický kodex pro evropské zeměměřiče, 2009).

Kodex vede odborníky k dodržování technických předpisů, standardů, norem a pravidel, stejně jako ke vstřícnému chování v rámci poskytování odborných služeb.

Etický kodex GIS ustanovila asociace odborníků v oblasti geografických informačních systémů URISA. Kodex je zaměřen ještě více na osobní stránku, než je běžné u jiných dokumentů. Uvádí například, že jedna z hlavních zásad je zacházet s ostatními s úctou a nejednat s nimi jako s prostředkem k dosažení vlastních cílů (URISA, 2009).

Dokument Web a etika v kartografii publikoval Peterson (1999) po svém pobytu na Institutu kartografie Technické univerzity ve Vídni, kde se touto problematikou zabýval například Georg Gartner. Nejedná se přímo o kodex, ale o polemiku nad stavem problematiky etiky v kartografii s důrazem na webovou kartografii.

Etika v chápání profesí kartografů a geoinformatiků (operátorů GIS, analytiků, statistiků a ostatních odborníků na geoinformační systémy) je definována především dodržováním legislativních opatření a mezinárodních úmluv, stále častěji je však v kodexech profesních organizací definována také vlastním vhodným osobním přístupem, ochotou, obětavostí, apod. Neetické jednání vždy odporuje některému z legislativních nebo společensko-kulturních pravidel, jinak nebývá za neetické označováno.

7 UKÁZKY MOŽNÝCH ZPŮSOBŮ PORUŠOVÁNÍ AUTORSKÉHO PRÁVA U KARTOGRAFICKÝCH DĚL A PRODUKTŮ GIS

Kartografická díla, případně i produkty geografických informačních systémů, používá většina lidí během každodenního života zcela automaticky. Na mapovém portálu si vyhledají cíl své cesty, v autě použijí navigaci GPS nebo si najdou například na portálech městské dopravy, kde je nejbližší zastávka autobusu či tramvaje. Některé produkty nebo aplikace jsou využívány i bez přímé interakce s uživatelem, příkladem mohou být aplikace v geomarketingu, kdy geografické informační systémy umístěné například v mobilním telefonu poskytují uživateli reklamu (příp. jiné informace) na základě jeho geolokace, tedy umístění v prostoru.

Mapa dokáže sdělit během stejného časového úseku mnohem více informací než text nebo tabulka (Robinson, 1995). Proto jsou mapy často využívány i na místech, které s kartografií jako vědou nijak nesouvisí. Příkladem mohou být letáčky soukromých společností, kde je u kontaktních údajů malá mapka označující sídlo společnosti. V naprosté většině se nejedná o dílo kartografa, ale o využití již existujícího kartografického díla, ze kterého byla použita například pouze malá část. Některé uživatele zajímá, zda tímto počínáním autorský zákon neporušují a obrací se většinou na odborný tisk (GeoBusiness, Zeměměřič, apod.) nebo přímo na Kartografickou společnost ČR. Je však potřeba zdůraznit, že odpovědi na tyto dotazy nejsou nikterak závazné a v případě, že tazatele uvedou v omyl, nejedná se o argument využitelný v případném soudním sporu.

Příkladem je dotaz čtenáře časopisu Zeměměřič: „Obracím se na vás s dotazem. Jako cyklista nejsem spokojený s tištěnými ani on-line cyklomapami. Proto jsem si zakreslil některé trasy do mapy stažené z webu, abych je mohl poslat kolegům e-mailem. Uložil jsem si mapové výřezky z veřejně přístupné mapy, v grafickém programu jsem zakreslil trasy a zajímavosti a exportoval do formátu GIF. Nemůžu nikde zjistit, jestli tím neporušuji autorská práva, a případně, jestli je legální takovou mapku umístit na web

volně (nekomerčně) ke stažení, samozřejmě s uvedením původu „mapového podkladu“. Víím, že se to běžně dělá, ale přesto bych raději znal názor odborníků. Děkuji. S pozdravem, Ing. Josef Waters, Děčín.“ (Zeměměřič, 2003).

Následovala odpověď zástupců Kartografické společnosti ČR: *„Dobrý den, domníváme se, že na Vaši situaci se vztahují následující odstavce z autorského zákona, tedy že do autorského práva popsanou činností nezasahujete (konzultováno s kolegy z Kartografické společnosti ČR, nikoli s právníky). S pozdravem, Růžena Zimová, tajemnice Kartografické společnosti ČR,“.* S uvedením § 31 autorského zákona a konkrétními citacemi odst. 1 a 2.

Až po této odpovědi uživatel přiznal, že na stejný dotaz mu provozovatel mapového portálu, odkud měl obraz mapy získán, odpověděl záporně: *„U VGHMÚř (Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad, pozn. autorky) jsem se dotázal a odpověď byla negativní, nelze použít, jenže s dodatkem jejich administrátora: »A s tím umístením na web si to už musíte nějak prelouskat a vymyslet sam, jak to případně udelat a nedostat se do problému«. Proto jsem si potřeboval svůj názor ověřit.“* Jak z výše uvedených citací vyplývá, ani k jedné situaci se nevyjádřil právník, jednalo se pouze o laické výklady autorského zákona, případně dokonce o osobní názory diskutujících. A to chybné. Správný výklad autorského zákona je totiž v tomto případě jednoznačný. Mapa umístěná na mapovém portále není po autorsko-právní stránce volným dílem, byť je veřejně dostupná bez jakýchkoliv omezení. Použití mapy tím způsobem, že je získán její obraz a do něj zakreslen jakýkoliv nadstavbový prvek, je nepovoleným nakládáním s dílem. Pokud je tak konáno pro vlastní soukromou potřebu, žádné sankce nehrozí. V případě, že je však taková mapa dále publikována a prostřednictvím internetu šířena, dostává se její autor do konfliktu se zákonem, a to i v případě, kdy by uváděl zdroj mapového podkladu. Bez souhlasu původního autora mapy, resp. správce mapového portálu, není možné mapu (ani její obrazový záznam) jakkoliv upravovat ani šířit.

Podobně se konkrétním případům zneužití kartografických děl věnoval v různých svých dílech Skála (například Skála, 1997). Uvádí mnoho způsobů legálního užití díla i různé případy, kdy došlo k porušení autorských práv, resp.

autorského zákona, a to u konkrétních společností. Některé z nich přiznávají, že svá díla chrání ještě speciálními prvky, které usnadní dokazování v případě autorsko-právního sporu. „Na svých dílech máme určité důmyslné značky, podle kterých lze dokázat při sporech, že bylo zneužito zrovna naše kartografické dílo,“ uvedla šéfredaktorka společnosti Kartografie Praha (Skála, 1997).

Stejný způsob ochrany volí i mnohé společnosti v zahraničí. Společnost Google například v některých svých aplikacích údajně umísťovala úmyslně zaváděné chyby, které měly sloužit ke snadnému prokázání neoprávněného užití mapy.

Protože většina společností, které byly po autorsko-právní stránce svých produktů poškozeny, nechce uveřejňovat z různých důvodů konkrétní případy, ve kterých k porušení autorského zákona došlo, jsou v následujících kapitolách popsány ilustrativní příklady.

Autorské právo výslovně dovoluje některé specifické způsoby využívání díla pro vědecké a vzdělávací potřeby. Do autorského práva v takovém případě nezasahuje ten, kdo pro potřeby vědecké práce v odůvodněné míře cituje ve svém díle výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů, za předpokladu, že uvede jméno autora (je-li známo), název díla a pramen.

Všechna díla, která jsou pro příklady možného zneužití autorského zákona v následujících kapitolách použita, jsou citována v souladu s platnými citačními normami. Užití konkrétních děl nijak nesouvisí s existujícími spory a byla vybrána zcela náhodně.

7.1 Příklady porušování autorských práv v kartografii

V mapách bývají různé výstrahy a upozornění týkající se neoprávněného nakládání s jejím obsahem. Nejčastější je pouhé uvedení copyrightu, na některých mapách je možné najít výslovné upozornění na autorsko-právní ochranu. Například mapy ze souboru turistických map Klubu českých turistů,

vydávaná společností TRASA, spol. s r. o. (Jizerské hory a Frýdlantsko 1 : 50 000, 2009) má v tiráži uvedeno: *Topografický podklad © ČR – Zeměměřický úřad, 2007*

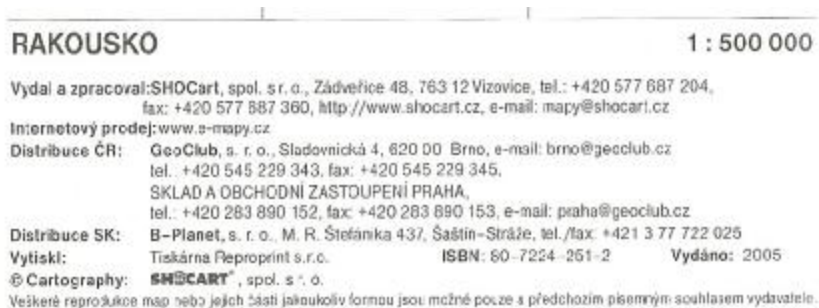
Tematický obsah © Klub českých turistů

Obr. 8 – Ukázka copyrightu v legendě mapy Klubu českých turistů
(Jizerské hory a Frýdlantsko 1 : 50 000, 2009)

Tím jasně dává uživateli najevo, že pokud chce využít topografického podkladu, musí se obrátit na Zeměměřický úřad České republiky a v případě zájmu o další využití tematického obsahu se má obrátit na Klub českých turistů. Pokud má uživatel zájem využít mapy jako celku, obrací se většinou na vydavatele, který ho odkáže na konkrétní licenční ujednání či s poskytovateli dat uzavře novou smlouvu.

Důraznější varování lze najít například na mapě distribuované pod označením sítě benzinových stanic Shell. Vydavatelem mapy (Rakousko 1 : 500 000, 2005) je kartografické vydavatelství SHOCart, spol. s r. o. Pod tradičně uvedeným copyrightem © SHOCart, spol. s r. o. je uvedena následující formulace: *Veškeré reprodukce map nebo jejich částí jakoukoliv formou jsou možné pouze s předchozím písemným souhlasem vydavatele.*

Obr. 9 – Ukázka varování umístěného na mapě společnosti SHOCart, spol. s r. o.
(Rakousko 1 : 500 000, 2005)

Vydavatel tak sice pouze poukazuje na autorsko-právní ochranu, která je automaticky každému dílu přidělena (i bez toho, aby obsahovalo znak copyrightu), ovšem upozornění jistě odradí mnoho potenciálních pachatelů, kteří by při manipulaci s mapou došli ke konfliktu s platnou legislativou. Upozornění je tedy pravdivé, ale ve vztahu k mapě by platilo i v případě, že by nebylo doslovně uvedeno.

Nelze říci, jaká formulace upozornění na autorsko-právní ochranu díla je vhodná, méně vhodná nebo nevhodná. Autorsko-právní ochrana díla totiž nevzniká na základě tohoto upozornění, ale na základě platné legislativy. Upozornění plní pouze roli varování pro uživatele, kteří legislativu podrobně neznají, avšak tato neznalost je v případě jakéhokoliv zneužití díla bezpředmětná.

Použití výřezu mapy

Zřejmě nejčastějším způsobem porušování autorských práv v kartografii je naskenování části mapy a následné použití tohoto výřezu, většinou v letáku nebo inzerátu nějaké společnosti. Mapa většinou bývá doplněna o šipku, kroužek, apod. upozorňující na lokalizaci sídla či provozovny dané společnosti, která letáček (inzerát) zadává. Zneužití výřezu mapy může vypadat jako ilustrace na obrázku 10.

Obr. 10 – Ukázka možného užití kartografického díla v rozporu s autorsko-právní legislativou na reklamním letáku. Pro ilustraci byla použita mapa z Autoatlasu Evropa (2008).

Ten, kdo chce mapu takto využít, by měl vědět, kdo je vlastníkem autorských práv, a to jak k podkladovým datům, tak k tematické nadstavbě a stejně tak, kdo je tvůrce mapy jako celku (většinou uveden jako vydavatel). Na toho se většinou žadatel obrátí a dle uzavřených licenčních smluv musí buďto dále oslovit autory podkladové mapy a tematického obsahu, nebo mu postačí písemný souhlas právě vydavatele.

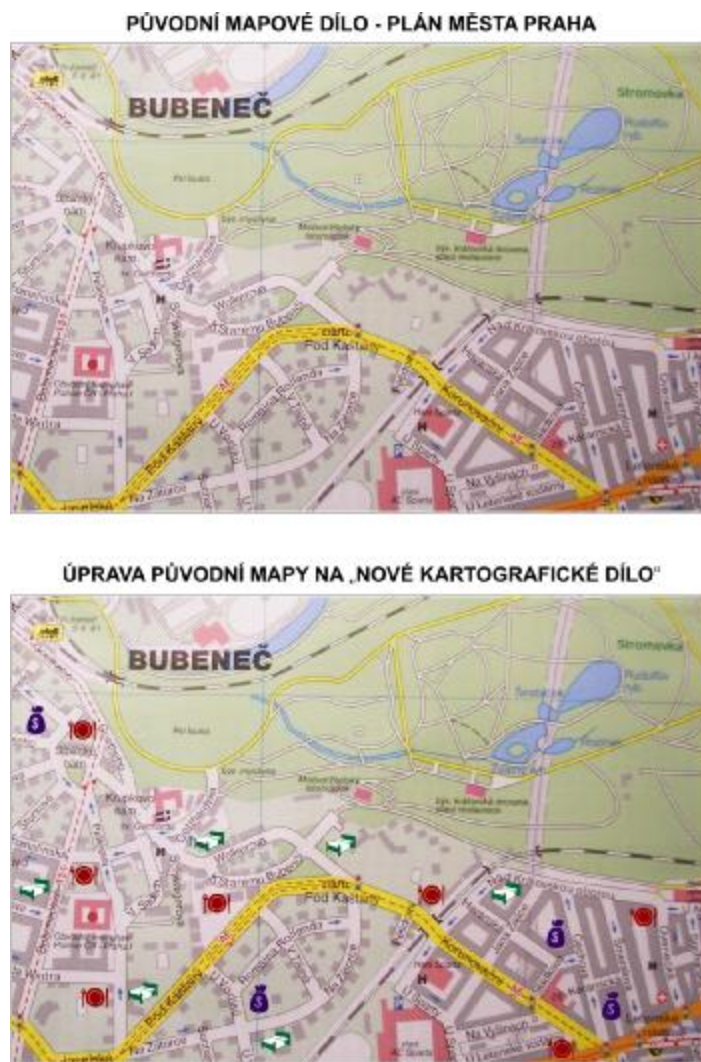
K neporušení autorských práv rozhodně nepostačuje, když je například pod mapovým výřezem uveden zdroj (citace nebo přepsaný copyright). Jak uvádí Telec (2011), jedná se v takovýchto případech vždy o úpravu nebo zpracování původního autorského díla a není možné jej dále šířit v původní ani pozměněné podobě bez písemného souhlasu autora.

Problém může nastat ve chvíli, kdy není autor původní mapy uveden, protože je výřez mapy například použit z díla, které už samo o sobě autorská práva původního díla porušilo. Tvůrce (autor nově tvořeného díla) si však musí

být vědom toho, že i bez uvedení autora a konkrétního copyrightu se vždy jedná o autorské dílo, které nelze bez souhlasu díla dále upravovat, šířit, apod. Takový případ je proto jen dalším varováním pro toho, kdo chce dílo použít, že není (nebo nemusí být) něco v pořádku. V případě, že by chtěl přesto dílo využít, je jeho povinností kontaktovat autora, který mu udělí souhlas s užitím díla a v případě právního sporu s původním autorem díla by tak nesl všechnu odpovědnost ten, kdo dílo prvně zneužil a svolil k jeho dalšímu využití.

Úprava původního díla

Dalším způsobem zneužití může být použití kartografického díla pro tvorbu kartografického díla nového, a to pouhým obohacením původní mapy o tematickou složku. „*Geodézie Brno měla před třemi lety smutnou zkušenost s firmou, která jim ukradla plán města. Ten naskenovala, doplnila svými inzeráty, a než na ní začali vymáhat odškodné, firma zanikla,*“ uvádí konkrétní příklad Skála (1997). Příklad tohoto způsobu zneužití je uveden na obrázku 11.

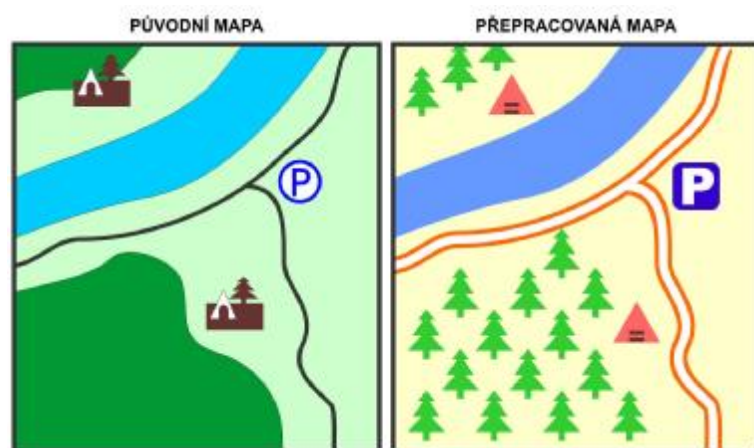

Obr. 11 – Ukázka možného užití kartografického díla v rozporu s autorsko-právní legislativou na příkladu plánu města. Pro ilustraci byl použit Plán města Praha (2009).

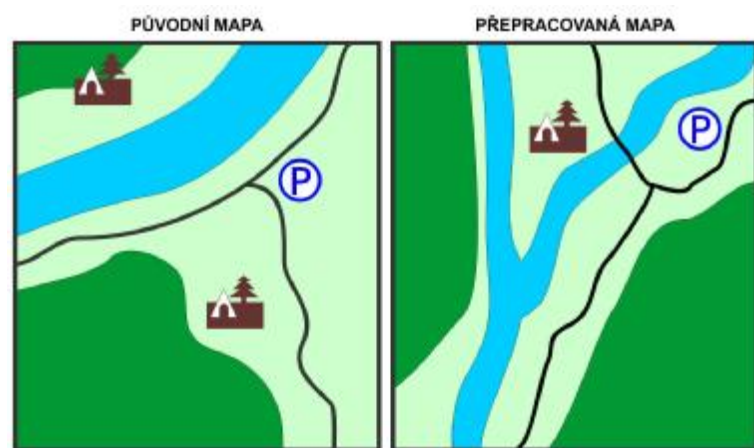
Kromě způsobů porušování autorského práva v kartografii, kdy je použito původní mapové dílo ve stejné vizuální podobě a zneužití je tak zřejmé i pro laickou veřejnost, existují i způsoby na první pohled pro odborníky hůře rozpoznatelné. Mezi ty patří změna znakového klíče¹ u původní mapy. Tím vznikne kartografické dílo, které má stejnou prostorovou složku, avšak na první pohled vypadá mapa jinak. Ukázka tohoto případu je znázorněna na obrázku 12. Na obrázku 13 je pak opačný případ, kdy se může jednat o zcela jiné území, které

¹ **Znakový klíč** je kompletní soubor mapových znaků pro určité mapové dílo, a to včetně vysvětlení jejich významu a pravidel jejich užívání.

tvůrce nového kartografického díla například zmapoval, avšak znakový klíč je totožný s původním mapovým dílem.

Obr. 12 – Ukázka možného užití kartografického díla v rozporu s autorsko-právní legislativou: změna znakového klíče (Vondráková 2011)

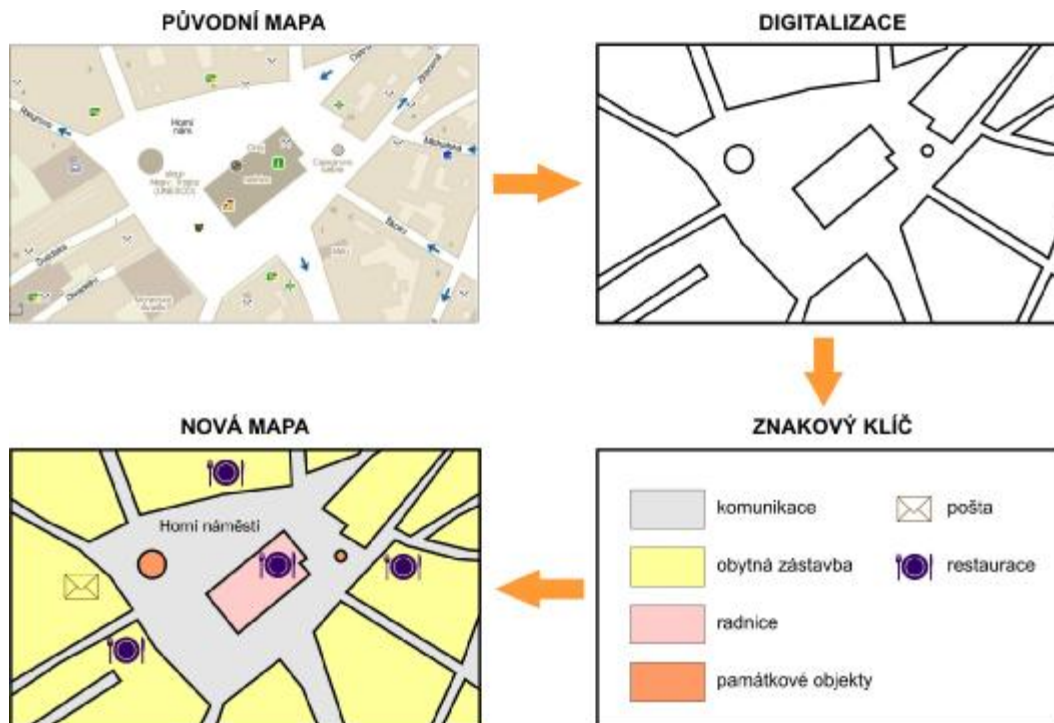
Obr. 13 – Ukázka možného užití kartografického díla v rozporu s autorsko-právní legislativou: zneužití znakového klíče (Vondráková 2011)

V případě zneužití prostorové složky mapového díla dochází k porovnávání míry shody, jak je popsáno v kapitole 6.3 a demonstrováno na obrázku 7. Detekovány jsou například lomové body jednotlivých linií, míra generalizace, apod. V případě zneužití znakového klíče je posuzována míra originality (tedy

odlišnosti) jednotlivých znaků, jejich vztah k obecně zažitým a existujícím znakovým sadám, apod. Posouzení je provedeno zpravidla odborníkem, v případě soudního sporu je rozhodující znalecký posudek.

Přepřerování díla

Neobtížněji prokazatelným způsobem zneužití kartografického díla je jeho kompletní přepřerování. Mapa je tvůrcem nového díla například nadigitalizována, některé prvky obsažené v původní mapě v novém díle nejsou a naopak jiné tematické prvky mohou být nové. Znakový klíč je odlišný, prostorová složka se také neshoduje – buďto jsou lomové body jednotlivých linií a polygonů odlišné nebo dochází dokonce ke slučování objektů do bloků (například při změně měřítka). V takovém případě je prokazování porušení autorsko-právní ochrany nesmírně obtížné a velkou roli hrají speciální ochranné prvky zmíněné v kapitole 7. Ukázka tohoto postupu je demonstrována na obrázku 14.

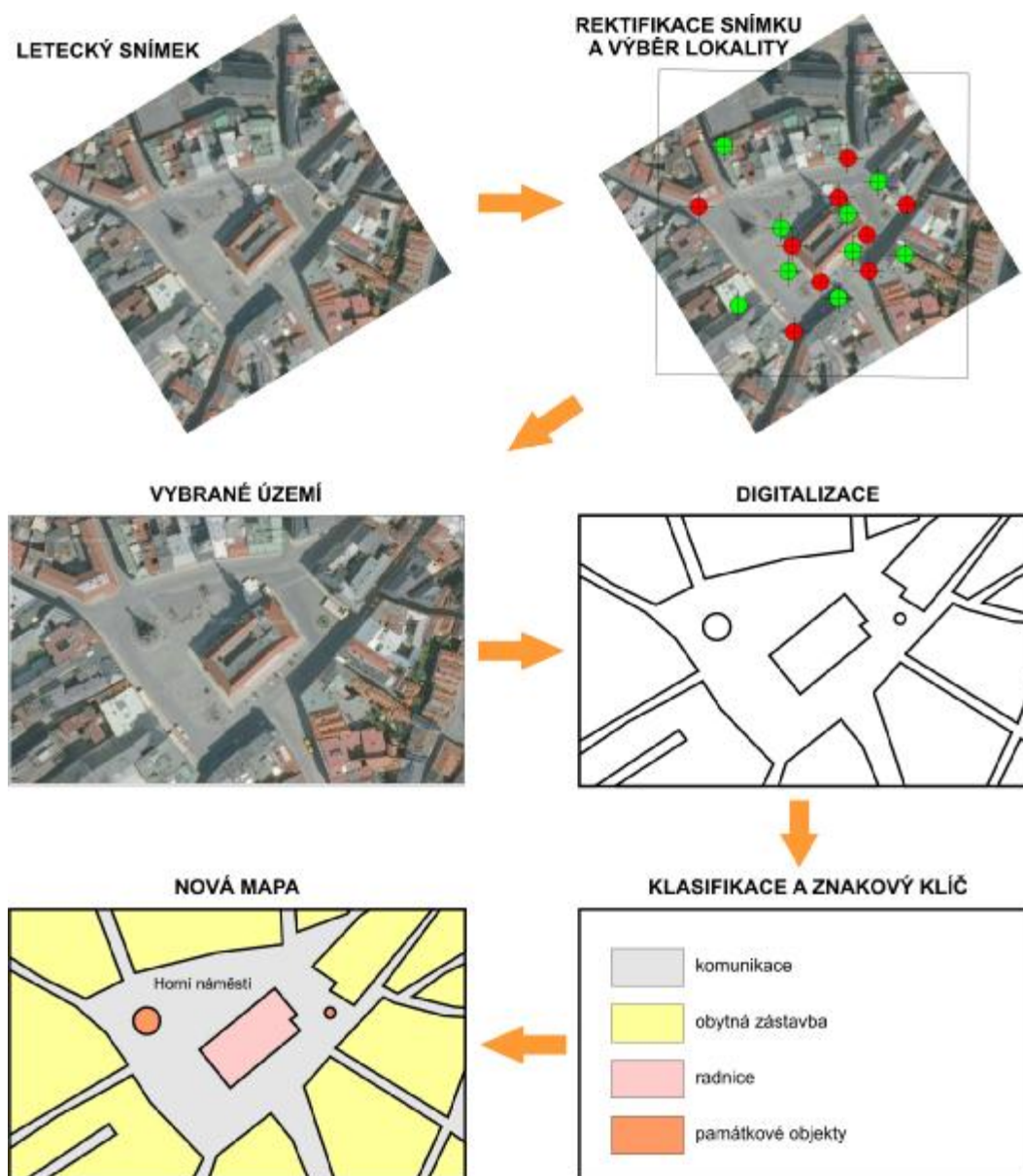

Obr. 14 – Ukázka možného užití kartografického díla v rozporu s autorsko-právní legislativou:

přepřerování mapy za pomoci digitalizace (Vondráková 2011)

Pro ilustraci byla použita mapa ze serveru Mapy.cz (2011, b).

Podobným případem je neoprávněné užití leteckých snímků (nebo jiné fotografie), ze kterých je vytvořena mapa. Jak je definováno v kapitole 6.3, i v tomto případě se jedná o porušení autorsko-právní ochrany původního díla. Ukázka příkladu je na obrázku 15.

Obr. 15 – Ukázka možného užití kartografického díla v rozporu s autorsko-právní legislativou:

tvorba mapy z leteckého snímku (Vondráková 2011)

Pro ilustraci byla použita fotomapa ze serveru Mapy.cz (2011, b).

V případě, že by autor chtěl letecký snímek využít k tvorbě mapy, je opět potřeba kontaktovat autora (resp. majitele) leteckého snímku a na základě licenční smlouvy pak může být letecký snímek použit.

Výše uvedené příklady nejsou zdaleka konečným výčtem možných způsobů porušení autorsko-právní ochrany kartografických děl, ale patří mezi nejčastější. Dají se z nich odvodit i další způsoby zpracování, které jsou v rozporu s autorským zákonem, například tvorba ortofotomapy z leteckého snímku (ke kterému nemá autor práva), interpretace tematických informací do jiné mapy (umístění a typ restaurací, zastávek MHD, apod.) a může se jednat například i o opsané názvosloví jednotlivých oblastí, které definoval autor v původní mapě a nejsou místními nebo vžitými názvy, ale vlastní tvorbou autora.

K dalším mnohdy kontroverzním záležitostem v oblasti publikování kartografických děl může patřit i výběr tematiky map – pokud dvě společnosti uvádí na trh podobnou mapu (například Veřejnosti přístupné jeskyně v ČR) a vyberou si stejný způsob kartografického vyjádření (obrázkové znaky), napadne nejednoho uživatele, že se nejedná o náhodu. Spíše než zkoumání podobnosti děl je však v takovém případě řešeno zneužití obchodního tajemství a nekalá konkurence (viz kapitola 7.3).

7.2 Příklady porušování autorských práv v oblasti GIS

V oblasti geografických informačních systémů je situace složitější než u kartografických děl, a to především kvůli širokému rozsahu oboru a také kvůli tomu, že se kromě autorského zákona musí brát ohled na mnoho dalších legislativních opatření, a to v souladu s tím, která část systému je po autorsko-právní stránce dotčena.

První velkou skupinu tvoří **software GIS**. Jak je definováno v kapitole 5.1, softwarové aplikace jsou chráněny dle různých typů licenčních ustanovení (například freeware, shareware, komerční licenční software, OEM, open source). Ke konfliktu s autorsko-právní ochranou tak může dojít už samotným

nezákonným opatřením softwaru a jeho používáním nebo například i neoprávněným zásahem do softwaru legálně zakoupeného.

Druhou skupinu tvoří **data**. Může se jednat o obdobný případ jako u kartografických děl, kdy je z mapového serveru nadigitalizována vizualizace určité databáze, dále o neoprávněné stažení dat z GIS serveru a jejich následné používání, neoprávněné zásahy do databází a datových vrstev, neoprávněná duplikace dat a databází nebo jejich částí, ale také zneužití atributových údajů z databáze. Kromě tradiční oblasti GIS, která zpracovává datové vrstvy a pracuje s prostorovými geodatabázemi, se může jednat o zneužití produktů souvisejících s DPZ (letecké snímky, družicové a multispektrální snímky), přičemž to nemusí nutně znamenat užití samotného původního díla, ale i například vizualizace výsledků analýz, které byly na nelegálně používaném díle získány.

Třetí skupinu tvoří **produkty a výsledky získané užitím GIS**. Jedná se o vizuální výsledky (tzv. kartonáhledy¹, vizualizace datových vrstev, animace, atd.), výsledky programování (postupy, toolbox², GIS server, aplikace, atd.), výsledky analýz (například vhodnost umístění objektů, rozsah záplavového území), syntetické výsledky (například klimatické oblasti) a další.

U programového vybavení GIS je autorsko-právní ochrana stejná jako u ostatních softwarových produktů (kapitola 6.3). Zneužití GIS softwaru nemá žádná specifika oproti zneužití jiných komerčních softwarů (operační systémy, aplikace, hry). Následující příklady se proto věnují především druhé a třetí skupině v oblasti GIS – datům, produktům a výsledkům. Jedná se pouze o ilustrační příklady, ke kterým dochází nejčastěji. Všechny postupy mohou být efektivně modifikovány, proto každý způsob porušení autorsko-právní ochrany v oblasti GIS musí být řešen individuálně.

¹ **Kartonáhled** je vizualizace získaná v digitálním prostředí, která je podobná mapě, obsahuje například měřítko, směrovku, titul apod., ale nesplňuje požadavky kladené na samostatné kartografické dílo.

² **Toolbox** je softwarová nadstavba užívaná například v programovém prostředí ArcGIS Desktop. Jedná se o nástroj, který vykoná předem definovaný postup, například sloučení objektů, vyhlazení průběhu linií, apod.

Prostorové úpravy datové vrstvy

Na příkladu je realizována ukázka toho, jaké výsledky se dají získat pouhými prostorovými úpravami původní datové vrstvy. Je zřejmé, že získaný výsledek nemusí být ani podobný vstupní datové vrstvě (viz ukázka simplifikace a výběr prvků). Stále se však jedná o úpravy samotných polygonů – v případě, kdy je z takové vrstvy vytvořena například vrstva bodová, srovnávání s původní vrstvou je ještě obtížnější a prokázání původu dat téměř nemožné. Stále se však jedná o adaptaci dle výkladu Telce (2011) uvedeném v kapitole 6.3.

Obr. 16 – Ukázka různých úprav výřezu datové vrstvy. (Vondráková 2011)

Zneužití atributové složky

Dalším již zmíněným způsobem porušení autorko-právní ochrany dat je zneužití atributové části geodatabází. Ke zneužití ve většině případů nedojde tím, že by autor informace z jiné databáze (nebo třeba textu, tabulky, atd.) vepsal údaje do databáze své, ale tím, že část původní databáze zkopíruje a připojí ji k databázi své (například funkcí *join*). V takovém případě je snadné porovnat obě díla, protože pravděpodobnost nastavení naprosto stejných typů a rozsahu jednotlivých polí není velká (například nastavení na text o délce 30 znaků,

nastavení na 2 desetinná místa, apod.) a posuzovat se dá i shoda záznamů (a případných chyb).

Použití produktů z oblasti dálkového průzkumu Země

Opomenuta nesmí zůstat ani oblast DPZ. Pokud autor použije k analýze (například detekci usychajících dřevin) konkrétní družicový multispektrální snímek, výsledek může snadno pozměnit tím, že získané výsledky převede do jiného formátu (například automatickou vektorizací). Na výsledném díle tak není zřejmé původní dílo, ale pouze analýza z něj. I v tomto případě se však jedná o adaptaci nebo jinou úpravu původního díla, obtížné však bývá dokazování, obzvlášť pokud analýzy nebyly provedeny kompletně automatizovanými procesy, ale autor provedl i vlastní tvůrčí činnost (úprava hranic jednotlivých polygonů, vlastní postup automatické detekce jevu, apod.).

Neoprávněné užívání vizualizací

Mezi velmi často zneužívané produkty v oblasti GIS patří neoprávněné užívání vizualizací. Příkladem je snímek z vizualizace budoucího stavu parků Filosofické fakulty UP z práce Sadílka (2009). Pokud by byl využit se souhlasem autora, je vše v pořádku. Pokud je však umístěn například u článku o plánovaných investičních akcích, který vyjde v médiích, jedná se o porušení autorsko-právní ochrany i v případě, že autor bude uveden. Jedná se totiž o šíření části díla bez souhlasu autora.

Obr. 17 – Snímek z animace možné budoucí podoby parků Filosofické fakulty. (Sadílek, 2009)

Zneužití výsledků analýz

Kromě zneužití konkrétních vizualizací je také možné zneužít také pouze výsledky analýz, které jsou z vizualizací nebo popisů zřejmé. Výsledek analýzy přitom může být digitální, grafický, ale i pouze textový. Příkladem může být rozšíření záplavového území, které definuje autor na základě vlastního vědecko-výzkumného postupu a takováto oblast se bez jeho vědomí objeví v dalších materiálech. Chráněný může být i samotný postup, který je specifikován a je nějakým způsobem unikátní. Prokázání takového zneužití většinou nebývá příliš obtížné, protože autor původní analýzy je schopen doložit přesný postup výpočtu nebo postupu, který k danému výsledku vedl, zatímco ten, kdo dílo zneužil, zpravidla těmito informacemi nedisponuje.

Průmyslové a užitné vzory v oblasti GIS

Specifickou ochranu mají průmyslové a užitné vzory. V oblasti GIS může průmyslový vzor představovat například znakový klíč 3D tyflomap – u jednotlivých znaků jsou specifické tvary, barvy a struktura, použitý znakový klíč je zároveň nový a unikátní (definice průmyslového vzoru viz kapitola 3.1).

Znakový klíč je modelován v 3D softwaru a vychází z podkladů připravených v prostředí GIS.

Užité vzory jsou v oblasti geografických informačních systémů často používány k získávání informací z leteckých snímků. Příkladem je detekce vodních objektů na černobílém družicovém snímku za využití algoritmů. Obě oblasti – průmyslové i užité vzory upravují zákony (viz kapitola 3.1), avšak ke zneužívání přesto dochází. Proto, že podmínkou daných postupů je unikátnost, bývá většinou zneuživatel díla identifikován.

7.3 Zneužití know-how a zneužití obchodního tajemství

Kromě konkrétních případů zneužití kartografických děl nebo produktů z oblasti GIS může docházet i ke zneužití obchodního tajemství, poškození dobrého jména firmy (tzv. goodwill), apod.

„U zneužití know-how se musí prokázat, že se skutečně o know-how jedná, tedy že se nejedná o něco, co je ve skutečnosti veřejně přístupné. To, že něco nebylo doposud možné například z hlediska financí nebo technologií tuto podmínku automaticky nevytváří. To, co je bráno jako know-how nesmí být dostupné například mezi odbornou veřejností, naopak se musí prokázat, že se jedná o podnikové ozvláštnění, které je spjato s určitou osobou nebo místem,“ uvádí Telec (2011).

Typicky dochází ke zneužití know-how u bývalých zaměstnanců, kteří z firmy vynesou utajené informace nebo například software nebo určitá data a informace vynesou prostřednictvím informačních technologií, například na DVD. V případě sporu se nejprve zkoumá, zda se skutečně dá daná oblast za know-how označit, dále se prokazuje, že tato teorie (pracovní postup, apod.) vzniklo na určitém místě a v určitém čase. A k tomu všemu samozřejmě musí know-how splňovat podmínku toho, že má nějakou faktickou hodnotu vztaženou například k podniku nebo k určitému výrobku. Pokud se má prokázat, že někdo know-how zneužil, musí se především prokázat, jak došlo k úniku informací a jak došlo ke zneužití, tedy že se nejedná o prostou souhru náhodných událostí (upraveno dle Telec, 2011).

Pokud by byly splněny všechny podmínky, jednalo by se o nekalou konkurenci, případně o nekalou soutěž. V dnešní době informačních technologií, kdy je možné umístit například na webové stránky spoustu informací a souborů, které mohou být při dobrých znalostech IT dedatovány (více či méně úspěšně), je dokazování v případě sporu velmi obtížné. I proto do podobných sporů většinou poškozené společnosti nejdou, přestože k podobným případům bohužel i v České republice dochází.

8 PRAKTICKÉ UPLATŇOVÁNÍ AUTORSKO-PRÁVNÍ OCHRANY V OBLASTI KARTOGRAFIE A GEOINFORMATIKY V ČESKÉ REPUBLICE

Důležitým aspektem účinné ochrany autorských práv v kartografii a v oblasti geoinformatiky je způsob řešení konkrétních sporů. Je potřeba si uvědomit, že ač je daná problematika vysoce odborná, platí zde stejně jako kdekoli jinde lidové pořekadlo „kde není žalobce, není ani soudce“. Tedy pokud se neozve ten, jehož autorská práva jsou jakýmkoliv způsobem dotčena, nebude ten, kdo jeho dílo nevhodně použil, využil nebo rovnou zneužil, nikterak potrestán. A navíc i v případě, kdy se však autor dotčeného díla ozve, nemusí být nutně vyhráno.

„Pokud je někdo nařčen ze zneužití díla, musí ten, kdo tvrdí, že jeho dílo bylo zneužito, tuto skutečnost i prokázat,“ uvádí Telec (2011). Byť by jistě bylo etické a čestné, aby tvůrce díla při dotazu na původ použitých dat odpověděl po pravdě, zákon ho k tomu nijak nenutí. I když by bylo laickému pozorovateli zcela zřejmé, že se jedná o úpravu jiného díla, je třeba to v případném sporu dokázat. *„Posuzuje se míra pravděpodobnosti. Tedy zda existuje vůbec nějaká pravděpodobnost, že by se dvě na sobě nezávisle vypracovaná díla mohla podobat tak, že může taková shoda prokázat skutečně nastat,“* upřesňuje Telec. Jedinečné autorské dílo se nechápe jako absolutně jedinečné, ale jako dílo, u něhož je vysoká pravděpodobnost, že stejné dílo nemůže vzniknout.

Například u plánu města je jasné, že bloky budov, komunikace, vodní toky, různé plochy využití, apod. budou vypadat na první pohled stejně, a to ne s ohledem na zvolený znakový klíč, ale s ohledem na prostorové rozmístění. Pokud se ale shodují všechny zlomové body na křivkách, opakují se chyby, které vznikly například při digitalizaci leteckého snímku, je zde vysoká pravděpodobnost, že dílo vzniklo na podkladu jiného díla, které nebylo citováno (resp. pouhá citace nestačí, je třeba souhlasu autora s užitím díla). Ukázka tohoto postupu je na obrázku 7 v kapitole 6.3.

Naopak v případě jiných dat, ale „velmi podobného“ znakového klíče, se může například sledovat, jaká je pravděpodobnost, že zvolená barva pro zeleň by měla stejné parametry barevných modelů (například CMYK), zda zvolené bodové, liniové a plošné znaky jsou obecně často používány nebo se jedná o použití stejného specifického znaku, apod. (ukázka na obrázcích 12 a 13 v kapitole 7.1).

Skála (1997) uvádí, že „*Kartografická novinka se musí tvořit, a »opisovat« z jiných map je možné jenom do té míry, aby nevznikly problémy,*“. S tímto tvrzením však nelze souhlasit – jakékoliv přepracování nebo adaptace bez souhlasu autora jsou porušením autorsko-právní ochrany daného díla a mohou vést k soudnímu sporu.

Spory v oblasti kartografie a geoinformatiky jsou v naprosté většině řešeny jako spory tzv. občansko-právní, kdy autor díla podá občanskoprávní žalobu k místně příslušnému soudu. Autorský v části 5 uvádí konkrétní ochranu díla a to, čeho se může autor domáhat (upraveno podle zákona 121/2000 Sb.):

§ 40 *Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, může se domáhat zejména:*

- a) *určení svého autorství* (například u díla, kde je uveden jiný autor a na původnosti svého díla trvá)
- b) *zákazu ohrožení svého práva* (například zákazem neoprávněné výroby, dovozu nebo vývozu díla, apod.)
- c) *sdělení údajů o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího užití a o totožnosti osob, které se neoprávněného zhotovení, popř. neoprávněného rozšiřování účastní*
- d) *odstranění následků zásahu do práva* (stažení díla z trhu nebo jeho zničení, například pokud je mapa poškozující autorská práva původního autora distribuována do GPS navigací, může autor žádat upgrade na verzi, která jeho práva nepoškozuje)

e) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu (za prokázanou škodu, za nedovolené obohacení druhé strany nebo jako omluvu)

§ 41 – 45 tohoto autorského zákona upravují další okolnosti autorsko-právní ochrany, jako je převod oprávnění k výkonu práva užít na jiné osoby a možnost požadovat informace o šíření díla, které poškozují autorská práva autora. Dále jsou zde specifikovány zásahy do autorského práva jako je odstranění nebo změna elektronické informace o identifikaci práv k dílu a rozšiřování rozmnoženiny díla bez svolení autora. V neposlední řadě je v § 45 definováno, že i ten, kdo pro své dílo používá název nebo vnější úpravu jiného autorského díla, tak se dopouští neoprávněného zásahu do autorského práva.

Důležité však je, že i když se autor původního díla, které bylo zneužito, nebude svých práv domáhat, dopouští se zneužívatele díla trestného činu podle trestního zákoníku. Jedná se o porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 Zákona č. 40/2009 Sb. (Trestní zákoník, 2009).

V trestněprávním procesu, ke kterému může podat bezplatně podnět kterýkoliv občan České republiky starší 18 let, může být ten, kdo autorské právo porušuje, potrestán peněžitým trestem nebo propadnutím věci (například hardwarové i softwarové vybavení, vytištěné publikace, CD, DVD, apod.). Hrozí však i trest odnětí svobody, a to až na 2 roky v případě „běžného“ porušení autorského práva, až 5 roků došlo-li k trestnému činu ve značném rozsahu a až 8 roků pokud došlo k trestnému činu ve velkém rozsahu. Důležitým aspektem také je to, nakolik se pachatel při porušení autorského zákona obohatil. Výše uvedené postupy a výše trestů jsou pouze informativní, závazné je vždy rozhodnutí příslušného soudu v závislosti na aspektech konkrétního případu.

Výše uvedené informace nejsou v žádném případě návodem, kterak se dá dílo zneužít bez následného postihu. Každý případ porušení autorsko-právní

ochrany díla je posuzován samostatně, takže i v oblastech zneužití kartografických děl a GIS produktů, které dosud nebyly řešeny, jsou nacházena východiska pro účinnou ochranu autorských práv a jsou realizována účinná opatření pro potrestání případných zneuživatelů těchto děl.

9 VÝSLEDKY

Předkládaná rigorózní práce má dvě hlavní roviny – teoretickou a praktickou. V teoretické části se práce zaměřuje na analýzu autorsko-právní problematiky v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice. Obsahuje rozbor nejdůležitějších legislativních opatření, která se k problematice vztahují, a definuje způsoby jejich implementace v kartografii a v geoinformatice. Na základě studia literatury je zhodnocena úroveň autorsko-právní ochrany v České republice v kontextu historických a zahraničních aspektů.

V rámci dílčího cíle definování stavu řešené problematiky a vymezení legislativního rámce pro oblast kartografie a geoinformatiky bylo zjištěno, že **ochrana autorských práv v České republice patří mezi nadprůměrné** v rámci celosvětového standardu. Kapitola 3 uvádí nejzásadnějšími dokumenty, které mají na podobu autorsko-právní ochrany v České republice vliv. Jedná se o Bernskou úmluvu o ochraně literárních a uměleckých děl (1886), Mezinárodní úmluvu o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a televizních a rozhlasových organizací (1961), Dohodu o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (1994), Smlouvu WIPO (World Intellectual Property Organization) o právu autorském a směrnice Evropské unie. Nejzásadnějším dokumentem české legislativy je Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Dílčím výsledkem, který byl dosažen řešením vytyčeného cíle analyzovat problematiku autorských práv v kartografii a geoinformatice v České republice, je **zhodnocení možností uplatňování autorského práva** v dané oblasti v jiných státech světa. Z informací uvedených v kapitole 4 například vyplývá, že legislativa Slovenské republiky je v dané oblasti propracovanější než legislativa česká, ve většině států Evropské unie jsou však faktické rozdíly v autorsko-právní ochraně děl minimální, protože jsou legislativy jednotlivých států přizpůsobeny nařízením a směrnicím Evropské unie.

Legislativní rámec pro ochranu autorského práva v kartografii a geoinformatice v České republice je definován v kapitole 5. Jsou zmíněny organizace, které se na tvorbě platné legislativy podílely, především Nemoforum a ČAGI, dále je uveden **detailní výklad platného autorského zákona** a jsou zde uvedeny další zákony, které mají na řešenou problematiku významný vliv. Kapitola 5.1 zároveň definuje nejčastěji používané licence, které jsou v oblasti kartografie a geoinformatiky uplatňovány.

V aplikační části práce je řešena především oblast **praktického uplatňování a porušování autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky** v České republice. Především na základě konkrétních výkladů zákona a odborných komentářů prof. Telce je zde **definována ochrana státního mapového díla**, státem poskytovaných dat a datových vrstev a **produktů kartografie a geoinformatiky v komerční sféře**.

Digitální i tištěná státní mapová díla podléhají stejné autorsko-právní ochraně jako díla vytvářená v komerční sféře, přičemž jedinou výjimku tvoří katastrální mapy. Ty jsou z autorsko-právního hlediska dílem volným, protože nejsou výsledkem tvůrčí činnosti. Správcem státního mapového díla je Český úřad zeměměřický a katastrální, který díla poskytuje na základě licenčního ujednání a konkrétně definovaných smluv. Autorsko-právní ochrana v komerční sféře kartografie a geoinformatiky je většinou uplatňována efektivněji, což vyplývá z možnosti implementace opatření nad rámec legislativní ochrany (například ochranné značky).

Kapitola 6.4 obsahuje **rozbor etických aspektů v kartografii a geoinformatice**. Jedná se o aspekty, které nespadají do legislativního rámce autorsko-právní ochrany, avšak jednání odborníků podílejících se na kartografických dílech a produktech GIS významně ovlivňují, pro některé společnosti jsou dokonce různé **etické kodexy** závazné.

Praktická rovina autorsko-právní ochrany v oblasti kartografie a geoinformatiky je prezentována v podobě konkrétních ilustračních ukázek zneužití kartografických děl a produktů GIS (kapitola 7). Jedná se o **hlavní výsledek aplikační části práce**, kdy byly na základě získaných poznatků řešeny

konkrétní aspekty uplatňování a porušování autorského práva v kartografii a geoinformaticce. Z důvodů, které jsou popsány především v diskusi, nebylo možné použít k rozboru konkrétních případů, které byly v historii české kartografie a geoinformatiky řešeny. Příklady proto byly vytvořeny tak, aby co nejvěrněji ilustrovaly **závěry z teoretické části práce**. Kapitulu doplňují **přílohy práce**, které definují na dalších příkladech možnosti užití kartografických děl a produktů GIS a v příloze 2 obsahují konkrétní komentář právníka. Aplikační část práce, včetně příloh této rigorózní práce, mohou být v mnohém nápomocny producentům kartografických děl a produktů geoinformatiky, kteří nechtějí jakýmkoliv způsobem porušovat autorsko-právní ochranu užívaných děl.

Způsoby, jak se může **autor původního díla proti zneužití své práce bránit**, tedy jaké možnosti mu poskytuje česká legislativa, jsou uvedeny v kapitole 8. Jedná se o dvě různé roviny soudního řízení – občanskoprávní a trestněprávní. V příloze 2 je pak v rámci komentáře odborníka definováno, jakých konkrétních opatření se může dotčený autor domáhat. Tresty vyplývající z autorského práva jsou definovány v závěru kapitoly 8.

Diskuse, která je zařazena jako kapitola 9 této práce, shrnuje kontroverzní oblasti uplatňování a porušování autorského práva v kartografii a v geoinformaticce. Jedná se především o oblast státního mapového díla a jeho autorsko-právní ochrany i v oblastech, kde není zahrnuta žádná tvůrčí činnost, užívání leteckých a družicových snímků k nelegálnímu zisku prostorových charakteristik, nedostatek účinných opatření v řešení případů porušování autorského práva, apod.

Příloha 1 obsahuje popsané ilustrační **příklady možnosti legálního a nelegálního užití vybraných produktů** v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice, a to na základě platné legislativy a licenčních ujednání, která jsou na díla aplikována. Příklady byly zvoleny tak, aby byla zahrnuta díla digitální i tištěná a zároveň díla z komerční oblasti kartografie a geoinformatiky i z oblasti státem poskytovaných mapových děl a digitálních dat.

Příloha 2 obsahuje **odborné komentáře** JUDr. Michala Hudečka **k vytvořeným ilustračním příkladům**. Tyto příklady byly vytvořeny jako tři

různé úrovně způsobu porušení autorsko-právní ochrany díla. Komentáře potvrzují závěry prezentované v předkládané rigorózní práci a obohacují práci o konkrétní pohled odborníka na právo.

Doporučení pro tvůrce kartografických děl a produktů v oblasti geografických informačních systémů, stejně jako pro uživatele těchto děl, kteří chtějí užívat tyto produkty nestandardním¹ způsobem, jsou následující:

- **Nikdy nešířit ani nijak nereprodukovat dílo jiného autora v původní ani pozměněné podobě, pokud není získán jeho písemný souhlas.** Jedná se o všechny produkty kartografie a geoinformatiky – mapy, obrázky, tabulky, datové vrstvy, stejně jako jejich výřezy nebo jakákoliv jejich adaptace.
- **Nikdy nepoužívat díla, u kterých není autor uveden.** Například různé internetové stránky mohou obsahovat mapy, geovizualizace, snímky, apod. bez zřejmého autora. S určitou pravděpodobností se už v tomto případě může jednat o porušení autorsko-právní ochrany původního díla, především ale platí, že autorsko-právní ochrana platí u všech tvůrčích výsledků, tedy i když není autor uveden, jeho autorská práva k dílu stále platí.
- **Podrobně studovat licenční ujednání a podmínky užití díla.** I když je využita například licence creative commons a určitá část díla je z autorsko-právní ochrany uvolněna, stále se musí dodržovat pravidla pro jejich další zpracování, reprodukci a šíření. Stejně tak může být např. mapový server používán ve formě interaktivních oken s určitou konkrétní lokalizací například na osobních stránkách uživatele, ale nesmí být použit u stránek s komerčním obsahem, apod.

¹ Například tištěná cykloturistická mapa je určena k orientaci v terénu a k použití při výletech, její reprodukce na informačním letáku k pořádanému výletu, který obdrží více osob, už standardním užitím pro vlastní potřebu není.

V práci je řešeno několik kontroverzních záležitostí. Doporučení pro efektivnější uplatňování autorského práva, platná pro tvůrce legislativních dokumentů, jsou následující:

- **Uvolnit z autorsko-právní ochrany část státního mapového díla, která neobsahuje tvůrčí činnost jedince.** Jedná se především o prostorovou složku, tedy správní hranice, říční síť, komunikace, výškové body, apod. Jejich zneužití se dokazuje velice obtížně, autorsko-právní ochrana díla je tak zábranou pouze pro část zpracovatelů a běžný občan nemá v podstatě šanci získat taková data pro užívání bezplatně. Další důvody jsou uvedeny v diskusi v kapitole 10.
- **Definovat v legislativě konkrétně kartografická díla a produkty GIS.** V mnoha případech řešení porušení autorsko-právní ochrany těchto děl musí být k uplatnění legislativních opatření chápána například mapa jako dílo grafické, tedy jakýkoliv namalovaný obraz, multispektrální družicový snímek jako běžná fotografie, datová vrstva jako jakákoliv jiná neprostorová databáze, apod. To proto, že v zákoně jsou definována právě díla grafická, fotografická a běžná databáze, ale nejsou zde v dostatečné míře definovány produkty kartografie a geoinformatiky. Výstižnější definice by v mnoha případech napomohla realizaci účinných opatření v ochraně autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky.
- **Umožnit v občansko-právním procesu finanční zadostiučinění v takové výši, která odradí další potenciální zneuživatele autorského práva.** V současné době je pro vyčíslení finančního odškodnění (zadostiučinění) pouze prokazatelná hodnota ušlého zisku, případně jiných nákladů, v anglosaském právu tuto částku nemusí poškozený autor zdůvodňovat (uvedeno v Příloze 2) a soud se zabývá pouze její výší. Finanční částky proto mohou být mnohem vyšší a pro uplatňování autorsko-právní ochrany daleko účinnější.

10 DISKUZE

Práce se zaměřuje na rozbor autorsko-právní problematiky v oblasti kartografie a geografických informačních systémů. Tato oblast je natolik široká, že práce uvádí pouze nejzásadnější dokumenty, postupy a pravidla. Stejně tak bylo možné prezentovat pouze některé příklady způsobů porušování autorského zákona, a to i s ohledem na to, že pachatelé jsou vždy o krok napřed před poskytovateli dat a tvůrci kartografických a GIS produktů a jen v době realizace této práce mohlo být „vynalezeno“ několik dalších způsobů nelegálního využívání těchto děl.

Státní mapová díla

Přesto práce nastolila několik zajímavých témat k diskusi. Jedná se například o otázku státního mapového díla a autorských práv, které se k němu vztahují. Jak bylo popsáno v kapitole 6.1 této práce, autorská práva se ze státních mapových děl nevztahují pouze na katastrální mapy. To proto, že jsou natolik věrným obrazem reality, že nejsou tvůrčím dílem. Proč se však potom vztahují autorská práva na datové vrstvy vodních toků, správních hranic, apod., když ani zde autor při bezchybném vyjádření znázorňovaného jevu neprovádí žádnou tvůrčí činnost? Činnost spočívá pouze ve zmapování daného jevu, topograficky přesné mapování je však potřeba i v případě mapy katastrální. Tato otázka však zůstává v legislativě nedořešena.

Je mnoho zemí, které prostorovou složku dat, která je získána pracovníky státní správy, poskytuje zdarma. Mezi takové státy patří například USA (vždy s ohledem na konkrétní ustanovení jednotlivých států, některá data jsou poskytována bezplatně pro celé USA). V České republice však datové vrstvy a mapy poskytované ČÚZK podléhají přísným licenčním podmínkám. Je ale v pořádku, že díla vytvořená z veřejných prostředků, musí být opakovaně placena těmi, kteří je v podstatě už jednou zaplatili? Jistě, znakový klíč, který úředník vytvoří, aby získaná data prezentoval, ten nechť autorské ochraně

podléhá, protože byť se většinou jedná o zažitou sémiologii (lesy jsou zelené, vodní plochy modré, apod.), tvorba jednotlivých znaků stále tvůrčí činností zůstává. Proč má být ale autorsko-právní ochrana na prostorovou složku, která je v podstatě pouhou generalizací skutečnosti?

Důvodem, který vede k zamyšlení nad tím, zda by přece jen státem poskytovaná prostorová data neměla být bezplatná, je i faktické dokazování zneužití státních mapových děl. Na rozdíl od soukromých společností, které si mohou do map (nebo datových vrstev) vložit například fiktivní prvek, na základě něhož následně dokazují, že bylo zneužito právě jejich dílo, u státních mapových děl nic podobného možné není, protože se jedná o závazné dílo. Dokazování, že bylo takové dílo zneužito, je potom značně obtížné. Zneužívání prostorových informací ze státních mapových děl je proto víceméně neuhlídatelné, spory, které řeší právníci, jsou velmi nákladné a opět je zaplatí prostřednictvím státního rozpočtu daňový poplatník. Pro mnoho aplikací – a nemusí se vždy jednat pouze o komerční projekty – jsou geografická data České republiky zapotřebí, proto by bylo správné, aby byla alespoň část státního mapového díla uvolněna z autorsko-právní ochrany.

Užití leteckých a družicových snímků

Další otázky k diskusi vyvstávají při samotném užití díla. Někteří oslovení odborníci nesouhlasí s tím, že když použijí letecký snímek k tomu, aby vytvořili konkrétní tematickou mapu daného místa, porušují autorská práva pořizovatele snímku. Argumentují přitom především tím, že tvorba leteckého snímku je automatickým technologickým procesem, nikoliv tvůrčí činností, zatímco tvorba mapy z takového podkladu naopak z tvůrčí činnosti sestává. Tím se diskuse dostává do konkrétních způsobů zneužití díla. V širší diskusi se může jednat nejen o letecké a družicové snímky, ale například i o využití prostorové informace pro tvorbu nového kartografického díla.

Autorsko-právní spory v ČR

Původní myšlenkou při definování obsahu této práce bylo, že způsob porušování autorských práv v kartografii a v geoinformatice bude demonstrován na konkrétních případech, které v novodobé historii české kartografie a v oblasti geoinformatiky skutečně nastaly, na konkrétních sporech, a to soudních i mimosoudních. Po oslovení institucí, společností a firem v daných oborech však muselo být od této myšlenky upuštěno. Byť by samozřejmě bylo možné citovat judikáty, které jsou veřejnosti přístupné, oslovení zástupci organizací si publicitu nepřáli a nebylo by etické publikovat podrobnosti o kauzách, na které poškozená strana nechce dále upozorňovat. A protože cílem práce nebylo vyvolání konfliktů, ale faktický výklad autorského zákona a práva ve vztahu ke kartografii a geoinformatice, bylo od rozboru konkrétních případů upuštěno a byly použity příklady obdobné, avšak ilustrativní. Jakákoliv podobnost s reálnými spory je tak náhodná, stejně tak použitá kartografická díla a produkty GIS nijak nesouvisí s danými příklady a byly vybrány náhodně.

Důvodů, proč si instituce, společnosti a firmy nepřejí publicitu sporů o svá díla, je několik a v podstatě jsou logické a pochopitelné. Pokud dojde ke sporu, jsou dva způsoby řešení – mimosoudní dohoda nebo pravomocné rozhodnutí soudu (v případě občansko-právního sporu). V případě mimosoudní dohody nechtějí společnosti podle informací, které byly v průběhu realizace práce získány, obsah sporů uveřejňovat především z toho důvodu, že stejné porušení autorského zákona je u různých subjektů, které se ho dopustily, odlišné. Zjednodušeně řešeno – některá společnost zaplatí za stejné porušení autorského zákona odškodnění v řádu statisíců, jiná společnost za stejné porušení autorského zákona zaplatí odškodnění ve výši zlomku této sumy. Výše mimosoudního vyrovnání tedy závisí nejen na způsobu zneužití díla a případném zisku z něj, ale také na tom, kdo dílo zneužil. Jedná-li se o zavedenou společnost, která by uveřejněním sporu ztratila celospolečenský kredit, dobrou pověst i většinu zákazníků, je odškodné mnohem větší než u malé firmy, která za sebou nemá žádný kapitál a v případě jejího zániku (například

vyhlášením konkurzu) se v podstatě nic nestane, protože její činovníci si založí společnost jinou a mohou ve své práci pokračovat bez větších ztrát.

V případě, že mimosoudní dohoda nenastane a výrok soudu je takový, že porušení autorského zákona, které se po odborné stránce zdá být jednoznačným, ale například z důvodu nedostatku důkazů zůstane nepotrestáno, je nechuť k publicitě založena především na tom, že při opakování postupu daných „nepotrestaných viníků“ (s ohledem na presumpci nevinny se jedná o nevinné) by se mohlo jednat o návod pro další jedince a subjekty.

Autorsko-právní spory v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice nejsou řešeny pouze na základě výkladu zákona odborníkem na právo, ale ke konkrétním případům je vždy přivolán i odborník na řešenou problematiku, tedy kartograf, geoinformatik, informatik, apod. Podle vyjádření soudce Okresního soudu v Olomouci JUDr. Petra Bednáře je v případě autorsko-právního sporu většinou vyžadován odborný znalecký posudek k danému konkrétnímu případu.

Legislativní ochrana

Témat k diskusi se nabízí více. Kromě konkrétních příkladů zneužití autorsko-právní ochrany u kartografických děl a produktů geografického informačního systému lze také položit otázku, zda je tato ochrana legislativně zajištěna dostatečně. Mnoho odborníků poukazuje na skutečnost, že na kartografická díla jakoby se při tvorbě autorského zákona zapomnělo a poté se jen „doplnilo“ na konec § 2 autorského zákona, který říká, že předmětem autorského práva je *„zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické,“* (Zák. 121/2000 Sb.). Například výtvarné dílo je zde specifikováno na jednotlivé oblasti výtvarného umění, zatímco dílo kartografické je na posledním místě, dále nikterak specifikováno. Přitom typů kartografických děl a způsobů

kartografického zpracování je mnoho. Stejně tak datové „kartoprodukty“, které mohou být výstupem z geografických informačních systémů, je pro potřeby tohoto znění autorského zákona nutné „schovávat“ pod díla kartografická (přičemž kartografové by jistě se zařazením nesouhlasili), díla fotografická (pokud se jedná například o ortofotosnímek s dodanými informacemi), případně dílo výtvarné – většinou grafické.

Ochrana autorských práv v České republice je ve vysoké míře ovlivněna trendy v evropské legislativě, nařízeními Evropské unie a nadnárodními úmluvami. Přesto by si kartografie i geografické informační systémy možná zasloužily větší pozornost zákonodárců a autorsko-právní ochrana těchto děl by měla být lépe specifikována.

Práce shrnuje poznatky z oblasti autorsko-právní ochrany děl v oblasti kartografie a geoinformatiky v České republice a ve své výzkumné části řeší konkrétní autorsko-právní ochranu těchto děl. Práce by se v ideálním případě mohla stát základem pro širší diskusi odborníků, která by vedla k řešení nedostatků v legislativním zajištění autorsko-právní ochrany v oblasti kartografie a geoinformatiky.

ZÁVĚR

Podnětem pro vznik této rigorózní práce byl referát „Problematika autorských práv v geoinformatice a v kartografii v ČR“ přednesený na sympoziu GIS Ostrava 2010. Následná diskuse mezi přítomnými odborníky otevřela pomyslnou Pandořinu skříňku plnou nezodpovězených otázek a dohadů.

Na počátku tvorby práce bylo navrženo několik dílčích cílů, kterých bylo v průběhu realizace práce dosaženo. Nejprve byla v rešeršní části objasněna teoretická východiska autorsko-právní ochrany s důrazem na historické aspekty a stav řešené problematiky v zahraničí. V této části práce bylo nejdůležitější součástí podrobné studium literárních zdrojů, a to především zahraničních. Poté byla definována ochrana autorských práv v kartografii a v GIS v České republice na základě platné legislativy, přičemž byl kladen velký důraz na výklady autorského zákona odborníky na legislativu.

Ve své druhé části je práce zaměřena na praktickou ochranu autorských práv v České republice v oblasti geografických informačních systémů a v oblasti kartografických produktů. Východiskem pro hodnocení přitom nebyla jen v práci citovaná legislativní opatření, ale velmi důležitou součástí práce tvořila konzultace se spoluautorem autorského zákona platného v České republice, tedy osobou nejpovolanejší pro podrobný odborný výklad, který není v žádných publikacích explicitně uveden. Osloveni byli i další odborníci na právo, kteří se s řešením dané problematiky již setkali. Hodnocení tak bylo vytvořeno v součinnosti odborníků na právo i na dotčené obory – kartografii a geoinformatiku.

Práce obsahuje konkrétní ilustrační případy, ve kterých dochází ke konfliktu s autorsko-právní ochranou děl. Na základě definování stavu řešené problematiky a provedené rešerše je u jednotlivých případů provedena stručná analýza, kde se vyskytují nedostatky v ochraně autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky, které případy například nejsou v legislativě řešeny.

Jak je uvedeno v diskusní části, oblast autorského práva je natolik široká, že práce uvádí pouze nejzásadnější dokumenty, postupy a pravidla. Stejně tak bylo možné v práci prezentovat pouze některé příklady způsobů porušování autorského zákona, protože způsoby porušení autorsko-právní ochrany mohou být různě modifikovány a žádný seznam by tak nebyl konečný.

Diskuse nastolila několik témat k dalšímu řešení – například zda neuvolnit autorská práva pro prostorovou složku státního mapového díla či zda je problematika autorských práv v kartografii a v geoinformatice řešena dostatečně.

Práce by měla být dostačujícím návodem pro ty, kdož nechtějí autorská díla porušovat, zároveň by se však neměla stát návodem pro ty, kteří chtějí tvorbu svých předchůdců zneužívat.

LITERATURA

- AUJEZDSKÝ, J. Subjektivní autorská práva k počítačovému programu. In *Právo IT* [online]. Praha : ELAW, 2011 [cit. 2011-01-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.elaw.cz/cs/pravo-it/362-subjektivni-autorska-prava-k-pocitacovemu-programu-cast-1-.html>>.
- Autoatlas Evropa : GeoClub*. Vizovice : SHOCart, spol. s r. o., 2008. 1. ISBN 978-80-7224-625-0.
- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl: 9. září 1886. In *Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí 133/1980 Sb.* 1980, 32, s. 603-634.
- BROCK, G., ROSSON, G. The Internet and Telecommunications Policy: Selected Papers from the 1995 Telecommunications Policy Research Conference, LEA Associates, Mahwah, NJ. 1996.
- BRUCHANOV, M. *Stručná historie porušování autorských práv* [online]. Praha : Silicon Hill - Studentská unie ČVUT, 2008 [cit. 2011-01-12]. Dostupné z WWW: <http://notorola.sh.cvut.cz/~bruxy/Strucna_historie.pdf>.
- BURROUGH, P. A. *Principles of geographical information systems for land resources assessment*. Oxford Oxfordshire and New York : Clarendon Press, 1986. 86 s. ISBN 0198545630.
- Creative Commons* [online]. 2011 [cit. 2011-01-19]. Creative Commons Česká republika - licenční prvky. Dostupné z WWW: <<http://www.creativecommons.cz/zakladni-informace-occc/licencni-prvky/>>.
- Česká republika. 216/2006 Sb. novela autorského zákona platná od 22. května 2006. In *2006 Sb.* 2006, 72, s. 2707-2725.
- Česká republika. 81/2005 Sb. novela autorského zákona platná od 23. února 2005. In *2005 Sb.* 2005, 23, s. 658-663.
- Česká republika. NAŘÍZENÍ VLÁDY č. 430/2006 Sb. o stanovení geodetických referenčních systémů a státních mapových děl závazných na území státu a zásadách jejich používání. In *2006 Sb.* 2006.
- Česká republika. Zákon 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a změně některých zákonů (autorský zákon). In *2000 Sb.* 2000, 36, s. 1658-1678.
- Česká republika. Zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením. In *1994 Sb.* 1994, 62, s. 2018-2022.
- Česká republika. Zákon č. 273/1993 Sb. o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl. In *1993 Sb.* 1993, 68, s. 1386-1400.
- Česká republika. Zákon č. 359/1992 Sb. České národní rady o zeměměřických a katastrálních orgánech. In *1992 Sb.* 1992, 73, s. 2016-2026.
- Česká republika. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník . In *2009 Sb.* 2009, částka 11.
- Česká republika. Zákon č. 527/1990 o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. In *1990 Sb.* 1990, 86, s. 1946-1975.

- ČÚZK [online]. 2011 [cit. 2011-02-13]. Český úřad zeměměřický a katastrální. Dostupné z WWW: <http://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=10&MENUID=10004&AKCE=DOC:10-INFO_ZAKLADNI>.
- DOBEŠOVÁ, Z. Databázové systémy v GIS . Univerzita Palackého v Olomouci, 76s. 2004. 80-244-0891-0
- Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví: rozhodnutí 94/800/ES. In *sdělení MZV č. 191/1995 Sb.*, 1994.
- DOLEČEK, M. *BusinessInfo* [online]. 2010 [cit. 2010-12-27]. Obchodní tajemství . Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/obchodni-tajemstvi-opu/1000818/51138/>>.
- DRÁPELA, M. V., STACHOŇ, Z., TAJOVSKÁ, K. *Multimediální učebnice Dějin kartografie* [online]. Brno : Geografický ústav MU Brno, 2005 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.geogr.muni.cz/ucebnice/dejiny/index.php>>.
- e-Justice [online]. 2011 [cit. 2011-02-12]. Portál Evropské e-Justice. Dostupné z WWW: <<https://e-justice.europa.eu/home.do?lang=cs&action=home>>.
- Etický kodex akademických a odborných pracovníků Masarykovy univerzity* [online]. 14.5.2008 [cit. 2011-04-15]. Masarykova univerzita . Dostupné z WWW: <http://www.muni.cz/general/legal_standards/ethics_code?lang=cs>.
- Etický kodex pro evropské zeměměřiče* [online]. 12. 9. 2009 [cit. 2011-04-15]. Radou evropských zeměměřičů. Dostupné z WWW: <http://www.muni.cz/general/legal_standards/ethics_code?lang=cs>.
- Etický kodex zeměměřiče* [online]. 31.10. 1994 [cit. 2011-04-29]. H-geo. Dostupné z WWW: <<http://www.h-geo.cz/inpage/eticky-kodex-zememerice/>>.
- FRANKEL, M. S. Professional Codes: Why, How and With What Impact? *Journal of Business Ethics*, 8, 1989, s. 109-115.
- Geoportál ČÚZK : přístup k mapovým produktům a službám resortu [online]. 2011 [cit. 2011-02-12]. ČÚZK: Geoportál. Dostupné z WWW: <<http://geoportal.cuzk.cz/>>.
- Geol AČR [online]. 2011 [cit. 2011-02-19]. Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad. Dostupné z WWW: <http://www.mapy.army.cz/htm/s_urad_1_pr.html>.
- HETMAN-KRAJEWSKA, J. Ochrona utworu kartograficznego w świetle orzecznictwa sądów polskich. In *III Zawodowa Konferencja SKP z cyklu „Zawód kartografa”* [online]. Wrocław : Instytut Geodezji i Geoinformatyki Uniwersytetu Przyrodniczego, 2009 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.gislab.ar.wroc.pl/IIIZKSKP/Referaty/SJoannaHetman.pdf>>.
- HLAVENKA, J. Ovi Maps paradigma. *Lupa.cz* [online]. Praha : Internet Info s.r.o., 2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/ovi-maps-paradigma-burty-pivo-a-mapy-zdarma/>>. ISSN 1213-0702
- HOLCOVÁ, I. Autorské právo a jeho ochrana. In *Autorské právo* [online]. Praha : [s.n.], 2011 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.advocate.cz/?page=cz,autorske-pravo>>.

- HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., VOBORNÍK, M. Ochrana autorských práv v informační společnosti. In *Informační materiál pro učitele* [online]. Praha : VŠCHT, 2005 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.vscht.cz/document.php?docId=4319>>.
- HURYCH, J. Etika v informační společnosti. *Národní knihovka - knihovnická revue*. 2003, roč. 13, č. 1, s. s. 3 - 6.
- Institut umění. *Portál české literatury* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Právní úprava ochrany práv duševního vlastnictví v ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.czechlit.cz/odkazy/legislativa-a-literarni-agentury/>>.
- ISKN [online]. 2011 [cit. 2011-02-12]. Informační systém katastru nemovitostí. Dostupné z WWW: <<http://nahliznidokn.cuzk.cz/>>.
- JANSSEN, K. INSPIRE and IPR : A thunderstorm or a tempest in a teapot. In *EC GI&GIS Portal* [online]. Lyon : EC GI & GIS Proceedings, 2000 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.ec-gis.org/Workshops/12ec-gis/presentations/Plenary%20room/FRI_SHARING/janssen.pdf>
- Jizerské hory a Frýdlantsko*. Praha : Trasa, spol. s r. o., 2009. 1. ISBN 978-80-7324-209-1.
- JUSKOVÁ, Kateřina. *Land Management* [online]. 2007 [cit. 2011-01-12]. Obor Kartografie. Dostupné z WWW: <<http://www.la-ma.cz/?p=71>>.
- KAPLAN, V., KEPRTOVÁ, K., KONEČNÝ, M., STACHOŇ, Z., TAJOVSKÁ, K. *Multimediální učebnice Kartografie a Geoinformatiky* [online]. Brno : Geografický ústav PřF MU Brno, 2005 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.geogr.muni.cz/ucebnice/kartografie/index.php>>.
- KNAP, K. *Autorský zákon a předpisy související: komentář*. Praha : Linde, 1998. 588 s. ISBN 80-7201-126-X.
- KOMÁREK, P. Ochrana duševního vlastnictví - Metodika II : Část C – příloha č. 1 Základní pojmy. *Efektivní transfer znalostí a poznatků z výzkumu a vývoje do praxe a jejich následné využití*. Praha: Holec, Zuska & partneři, 2010. s. 27.
- KŘÍŽ, J. *Ochrana autorských práv v informační společnosti*. Praha : Linde, 1999. 252 s. ISBN 80-7201-190-1.
- KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDAČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V. *Autorský zákon a předpisy související, komentář*, Linde Praha a.s., 2001.
- KUŽELA, D. [online]. 2004 [cit. 2011-02-12]. Velké právní systémy. Dostupné z WWW: <http://david.kuzela.cz/download/FU_441prezentace_pravnisystemy.pdf>.
- MADAR, Z. a kol. *Slovník českého práva*. Praha : Linde, 1999, str. 348.
- Mapy.cz (b)* [online]. 2011 [cit. 2011-02-12]. Mapy II. vojenského mapování. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/#mm=TtTcA@x=139608832@y=134269440@z=12>>.
- Mapy.cz (b)* [online]. 2011 [cit. 2011-02-26]. Mapy.cz. Dostupné z WWW: <<http://www.mapy.cz/#mm=ZTtTcP@x=139606144@y=134268992@z=16>>.
- Mapy.cz* [online]. 1996-2011 [cit. 2011-02-13]. Licenční podmínky. Dostupné z WWW: <<http://napoveda.seznam.cz/cz/mapy/licencni-podminky/>>.

- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací: 26. října 1961. In *Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí 192/1964 Sb.* 1980.
- MPO (a). *Ochrana a vynucování práv k duševnímu vlastnictví v ČR* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument73471.html>>.
- MPO (b) [online]. 2009 [cit. 2011-02-12]. Ostatní mezinárodní dohody v oblasti práv k duševnímu vlastnictví. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument6205.html>>.
- OpenStreetMap [online]. 2011 [cit. 2011-02-26]. Copyright OpenStreetMap. Dostupné z WWW: <<http://www.openstreetmap.org/copyright>>.
- PÁLTIKOVÁ, V.; FALCKRÁBOVÁ, D. Právo duševního vlastnictva (IPR) na Slovensku v oblasti geoinformatiky. In HRUBÁ, L.; PODHORANYI, M.; KAPIAS, A. *Sborník - Symposium GIS Ostrava 2010*. Ostrava : VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2010. s. P-10. ISBN 978-80-248-2171-9.
- PETERSON, M. P. . *The Web and Ethics in Cartography* [online]. 1999 [cit. 2011-04-15]. University of Nebraska at Omaha. Dostupné z WWW: <<http://maps.unomaha.edu/mp/Articles/WebEthics/Ethics.html>>.
- PIOCH, N. *Web Museum* [online]. 2006 [cit. 2011-02-12]. Copyright laws around the world . Dostupné z WWW: <<http://www.fipr.org/copyright/guide/austria.htm>>.
- Plán města Praha*. Praha : Freytag & Berndt Praha, 2009. 1. ISBN 978-80-7316-065-4.
- Porušuji autorská práva při použití map na webu? . *Zeměměřič* [online]. 1997, 03-97, [cit. 2011-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.zememeric.cz/default.php?clanek.php?zaznam=2412>>.
- Porušuji autorská práva při použití map na webu? [online]. 2007 [cit. 2009-12-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.geobusiness.cz/index.php?id=2412>>.
- Používáte, využíváte nebo zneužíváte kartografické dílo?* [online]. 1997 [cit. 2009-12-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.zememeric.cz/9-97/kartpravo.html>>.
- Rakousko 1 : 500 000 : Shell*. Vizovice : SHOCart, spol. s r. o., 2005. 1. ISBN 80-7224-251-2.
- ROBINSON, A. H., MORRISON, J., MUEHRKE, P., KIMMERLING, A., GUPTILL, S. *Elements of Cartography*. New York, Wiley, 6th Edition, 1995.
- SADÍLEK, O. *Plán parků filosofické fakulty UP Olomouc*. Olomouc, 2009. 49 s. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.
- SKÁLA, P. *Kartografické dílo a jeho používání, využívání a zneužívání*. Praha : Česká zemědělská univerzita Praha, 2007. 37 s.
- SKÁLA, P. *Používáte, využíváte nebo zneužíváte kartografické dílo?*. *Zeměměřič* [online]. 1997, č. 9, [cit. 2011-02-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.zememeric.cz/9-97/kartpravo.html>>.
- Slovenská republika. Zákon č. 55/1997 Z.z. o ochranných známkách, v znení vyhlášky č. 117/1997 Z.z.. In 1997 Z.z.. 1997, 235, s. 6018-6029.

- Slovenská republika. Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom. In 2003 Z.z.. 2003, 252, s. 5954-5974.
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském: 20. prosince 1996, Ženeva. In *Smlouva SODV o právu autorském* 33/2002 Sb.m.s., 1996.
- SOBĚSLAVSKÝ, R. Autorský zákon - vývoj. In *Právo* [online]. Brno : DCD Publishing, s.r.o, 2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.reselleronline.cz/autorsky-zakon-vyvoj>>.
- SOBĚSLAVSKÝ, R. Kartografické dílo volné. In *Právo* [online]. Brno : DCD Publishing, s.r.o, 2011 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.reselleronline.cz/autorsky-zakon-volne-dilo>>.
- STARZEWSKI, M. Kartograf jako pracownik a prawa autorskie. In *III Zawodowa Konferencja SKP z cyklu „Zawód kartografa”* [online]. Wrocław : Instytut Geodezji i Geoinformatyki Uniwersytetu Przyrodniczego, 2009 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.gislab.ar.wroc.pl/IIIZKSKP/Referaty/SMicha%C5%82Starzewski2.pdf>>.
- ŠTĚDRŮŇ, B. *Ochrana a licencování počítačového programu*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010. 220 s. ISBN 978-80-7357-555-7.
- TALLMO, K. E. *The History of Copyright : A Critical Overview With Source Texts in Five Languages*. Stockholm : Nisus Publishing, 2010.
- TELEC, I. – právník, odborník na autorské právo. *Konzultace ze dne 31. 1. 2011*. Místo konzultace – kanc. 3.14, Katedra obč. práva a pracovního práva, Právnická fakulta UP. Pořizen digitální záznam.
- TELEC, I. *Autorský zákon, komentář*. Praha : C. H. Beck, 1997. 504 s. ISBN 80-7179-106-7.
- THOMPSON, M. *Přehled etiky*. Praha : Portál, 2004 . 168 s. ISBN 80-7178-806-6.
- TROJAN, O. *ePravo.cz* [online]. 2006 [cit. 2010-12-27]. Dobrá pověst právnické osoby. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/dobra-povest-pravnicke-osoby-42898.html>>.
- United States Trade Representative* [online]. 2011 [cit. 2011-04-07]. Office of the United States Trade Representative. Dostupné z WWW: <<http://www.ustr.gov/trade-topics/intellectual-property>>.
- URISA [online]. 12. 9. 2009 [cit. 2011-04-15]. A GIS Code of Ethics. Dostupné z WWW: <<http://www.urisa.org/about/ethics>>.
- Úřad průmyslového vlastnictví. *Úřad průmyslového vlastnictví* [online]. 2010 [cit. 2011-04-07]. Dohoda TRIPS. Dostupné z WWW: <<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/dohoda-trips.html>>.
- VEVERKA, B.: *Topografická a tematická kartografie*. Praha, 1988.
- VONDRÁKOVÁ, A. Problematika autorských práv v geoinformatice a v kartografii v ČR. In HRUBÁ, L.; PODHORANYI, M.; KAPIAS, A. *Sborník - Symposium GIS Ostrava 2010*. Ostrava : VŠB - Technická univerzita Ostrava, CZ-4-2, 2010. ISBN 978-80-248-2171-9.
- VOŽENÍLEK V. *Aplikovaná kartografie I - tematické mapy*, Olomouc, Vydavatelství Univerzity Palackého, 2001.

- VOŽENÍLEK, V. *Geoinformační aspekty státní informační politiky ČR*. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 2008. 188 s.
- Všeobecné a obchodní podmínky Zeměměřického úřadu*. Praha : Zeměměřický úřad, 2011. 8 s.
- Všeobecná úmluva o autorském právu z 8. 9. 1952 (Ženeva)*, ve znění pařížské revize z 24. 7. 1971
- Výňatek z ceníku výkonů a výrobků ZÚ*. Praha : Zeměměřický úřad, 2010. 38 s.
- WIPO [online]. 2010 [cit. 2011-02-12]. World Intellectual Property Organization. Dostupné z WWW: <<http://www.wipo.int/portal/index.html.en>>.
- WITCZYK, B. Wykorzystanie materiałów z Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego. Par. 18 Ustawy PGiK. Rozporządzenie o opłatach. In *III Zawodowa Konferencja SKP z cyklu „Zawód kartografa”* [online]. Wrocław : Instytut Geodezji i Geoinformatyki Uniwersytetu Przyrodniczego, 2009 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.gislab.ar.wroc.pl/IIIZKSKP/Referaty/SBernardWitczyk.pdf>>.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Zkratka	Význam
3D	3-dimenzionální
AČR	Armáda České republiky
CAGI	Česká asociace pro geoinformace
CMYK	barevný model Cyan-Magenta-Yellow-Black
ČR	Česká republika
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DPZ	Dálkový průzkum Země
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
GIS	Geografický informační systém
GKP	Geodetický a kartografický podnik
GNU	Gnu's Not Unix (softwarový systém kompatibilní s operačním systémem Unix)
GPS	Globální polohovací systém
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe
IPR	Intellectual Property Rights (Práva k duševnímu vlastnictví)
IPR	Intellectual Property Rights
ISKN	Informační systém katastru nemovitostí
IT	informační technologie
KN	Katastr nemovitostí
NGII	Národní geoinformační infrastruktura
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OEM	Original Equipment Manufacturer
OSN	Organizace spojených národů
Sb.	Sbírky (Sbírka zákonů – Česká republika)

Zkratka	Význam
SŘBD	Systém řízení báze dat
TRIPS	Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights
ÚAKZ	Ústřední archiv zeměměřictví a katastru
USA	United States of America (Spojené státy americké)
USTR	United States Trade Representative
VGHMÚř	Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad
WCS	Web Coverage Service
WFS	Web Feature Service
WIPO	World Intellectual Property Organization
WMS	Web Map Service
Z. z.	Zbierka zákonov (Sbírka zákonů – Slovenská republika)
ZABAGED	Základní báze geografických dat České republiky
ZM	Základní mapa
ZÚ	Zeměměřický úřad

SUMMARY

The main aim of this thesis is to clarify the issue of copyright law in the field of cartography and geographic information systems (GIS). Among the sub-goals of this thesis there belong definition of the legislative framework for the field of cartography and GIS in the Czech Republic, defining of non-legislative aspects such as historical or ethical issues, assessment of practical and legal protection of author's law applied to cartographic products and GIS products in the Czech Republic and case studies focusing to most common violation of copyright in this field.

This work is standing on the borderline between legal science (jurisprudence) and the natural sciences and in some cases, technical sciences – cartography and geoinformatics. To realize the stated objectives of work, especially to clarify the issue of copyright law in the field of geographic information systems and cartography, there was needed knowledge of both disciplines.

The first part is carried out searches of the current state of situation in the area of author's law in the field of cartography and GIS; especially this part of work has been realized based on literary publications. There are defined the characteristics of copyright, the definition of basic concepts and historical context from which the problem originates. The next part is a comparison of approaches to copyright issues abroad and there is characterized the legislative framework for copyright law in the Czech Republic, especially with applications in the field of cartography and GIS.

In the application of copyright law and other legislation relating to copyright there was realised research in addition to publishing sources, including existing legislation, notably the Czech Republic legislative and works of Telec (1997), Madar (1999), Kříž et al. (2001), Komárek (2010) and others.

In the experimental part of this work, there are defined the specific examples – case studies. These cases relate to the use of cartographic products and the geographic information system in the comparison with current legislation. They are commented where there are conflicts with copyright law or where are violated only a matter of ethical-moral principles or socio-cultural rules.

Discussion suggests concrete ways to solve certain problems and can become as an inspiration for legislative adjustments to existing copyright laws.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE / BIBLIOGRAPHIC DATA

Název práce: Uplatňování a porušování autorského práva v kartografii a geoinformatice

Autor práce: Mgr. Alena Vondráková

Anotace: Cílem práce je objasnění problematiky autorských práv v oblasti kartografie a geoinformatiky. V rešeršní části práce obsahuje rozbor aktuálních legislativních opatření, která se týkají problematiky autorských práv v kartografii a v geoinformatice v České republice i v zahraničí. V praktické části se práce věnuje řešení konkrétních ilustračních případů porušení autorského zákona s rozбором daného případu. Je provedena analýza nedostatků v ochraně autorských práv v oboru kartografie a geoinformatiky a jsou navrženy způsoby možného řešení.

Klíčová slova: ochrana práv duševního vlastnictví, autorský zákon, geografické informační systémy, kartografie

Rozsah práce: 100 stran

Jazyk práce: čeština

Title: Implementation and violation of copyright in cartography and geoinformatics

Author: Mgr. Alena Vondráková

Abstract: The main aim of the thesis is to clarify the issue of copyright in the field of cartography and geoinformatics. The research part of the work includes analysis of current legislative measures on issues of copyright in the field of cartography and geoinformatics in the Czech Republic and abroad. The practical part deals with solutions to specific illustrative cases of copyright infringement with the analysis of the case. The thesis also includes an analysis of shortcomings in the protection of copyright in the field of cartography and geoinformatics and proposes ways of possible solutions.

Keywords: protection of intellectual property right, copyright, geographic information systems, cartography

Range: 100 pages

Language: Czech